KNJIŽ

TRST, sreda 19. oktobra 1955
Leto XI. - Št. 247 (3176)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din. MALI OGLASI po 20 lir beseda. — NAROCNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60-KB-1-Z-375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Večina izrekla zaupnico Fauru dasi ne odobrava njegove afriške politike

Iz bojazni pred krizo zaradi bližnje ženevske konference in da se ne bi nezaupnica tolmačila kot odobravanje stališča skupščine OZN, so številni poslanci glasovali za zaupnico

PARIZ, 18. — Francoska narodna skupščina je danes izglasovala zaupnico Faurovi vladi s 308 glasovi proti 254. Resolucija, o kateri so glasovali in ki odobrava politiko vlade, poudarja, da predstavlja Alžir skupino francoskih departmajev.

Narodna skupščina poziva vlado, «naj vzpostavi varnost za alžirsko prebivalstvo, naj odpravi terorizem, kaznuje krivce». Dalje poziva vlado: a) naj nadaljuje razpravljanje o reformah, katerih izvajanje mora «privesti do popolne in takojšnje izvedbe statuta iz leta 1947 in omogočiti čim večjemu številu felahov, da pridejo do zemlje; b) naj začne izvajati načrte, ki naj skušajo z vsemi sredstvi dvigniti življenjsko raven in življenjske pogoje alžirskega prebivalstva; c) naj sprejme potrebne ukrepe, da se «v določenem času in v določenih razdobjih zagotovi alžirskemu prebivalstvu uživanje socialnih in mezdnih ugodnosti, ki so določene v zvezi z odgovarjajočim metropolitanskim položajem».

Skupščina odobrava izjavo vlade, na podlagi katere ne bo ta «dovoljevala tujega vmešavanja v alžirske zadeve» in poziva vlado, naj «čimprej napravi ob sodelovanju muslimanskih članov alžirske skupščine potrebne dopolnitve in popravke členov statuta o političnih ustanovah ter zakonodajnega, upravnega in finančnega sistema, ki je sedaj v veljavi v Alžiru». Skupščina zahteva, naj se pri tem v skupnem delu «ne ovira izražanje lojalne in konstruktivne opozicije».

Še pred začetkom odločilnega zasedanja skupščine je socialistična parlamentarna skupina na skupni seji z vodstvom stranke z ogromno večino sklenila, da bo glasovala proti zaupnici vlade. Med tistimi, ki so se izrekli proti vladi, je tudi glavni tajnik stranke Guy Mollet.

Debata se je začela v znamenju negotovosti, ki je vladala, vse dokler ni bil sporočen izid glasovanja. Sledili so si številni govorniki, ki so obrazložili svoje stališče.

Debata je pokazala, da večina v skupščini — sicer z različnega vidika — ne odobrava politike vlade, da pa si mnogi poslanci in skupine niso upali glasovati proti zaupnici iz bojazni, da ne bi povzročili krize vlade, češ da bi to pomenilo obsodbo stališča, ki ga je zavzela francoska delegacija v OZN v zvezi z alžirskim vprašanjem, in tudi zaradi tega, ker bi bila kriza tik pred ženevsko konferenco nezaželena. In prav na to struno je Faure v svojem govoru udarjal. Vse to daje misliti, da bodo zagovorniki kolonializma sedaj napeli vse sile, da preprečijo izvajanje tudi tistih skromnih reform v Alžiru, ki jih vlada pod silo razmer obljublja. Komunistični voditelj Duclos pa je sporočil, da bo njegova skupina glasovala proti zaupnici, ker obsoja politiko sile v Alžiru ter se zavzema za politiko pogajanj z vsemi pravimi predstavniki alžirskega prebivalstva. V imenu socialistične skupine je poslanec Depreux potrdil, da bodo socialisti glasovali proti zaupnici.

Zatem je govoril predsednik vlade Faure, ki je izjavil, da namerava vlada «ohraniti v Alžiru red in izvesti potrebne politične, gospodarske in socialne reforme». Kar se tiče policijskih operacij, je izjavil, da se skušajo pri tem izogniti slehernim pretiravanjem» ter da se ne misli voditi politika talcev in represalij.

O napovedanih reformah je Faure izjavil, da je treba «naglo napredovati in iti zelo daleč». Dodal pa je, da alžirsko vprašanje ni lahko. Vlada predlaga skupščini celotno in takojšnje izvajanje alžirskega statuta ter izvajanje načrta gospodarskih in socialnih reform, ki ga je pripravil generalni guverner Soustelle.

Po uvedbi alžirskega statuta in načrta o reformah pa se bo začel izvajati splošen dolgoročen program, katerega izvedba bo omogočila vsako leto znaten dvig življenjske ravni alžirskega prebivalstva. Pri tem je zatrjeval, da gre za «življenjsko raven, ki je sedaj prenizka, čeprav višja od tiste v številnih deželah, ki kritizirajo Francijo».

Ko je govoril o vprašanju sožitja med Francozi in muslimani v Alžiru, je Faure zaprosil skupščino za določen odlog in predlagal sledeče: vlada bo do konca leta izvedla vrsto posvetovanj s predstavniki raznih muslimanskih in francoskih struj v Alžiru, zato da v začetku leta 1956 določi celotno rešitev, ki bi bila sprejemljiva za prizadete. Dodal je, da sedanji položaj v Alžiru ne dovoljuje takojšnje izvedbe svobodnih volitev.

Faure je takole nadaljeval: «Vladna večina se spreminja z vprašanji, ki se obravnavajo, toda dolžnost parlamenta je opredeliti ali sprejeti določeno politiko. Povedati mora, ali odobrava vlado, ker je zapustila glavno skupščino OZN iz protesta proti glasovanju o Alžiru. Povedati mora, če odobrava vlado, ker je dosegla sklicanje prihodnje ženevske konference, ker se politika pomirjenja mora nadaljevati nepretrgoma in vztrajno, ne da bi se s tem kompromitirala naša politika varnosti.»

Ob 19. uri se je začelo glasovanje, ki se je zaključilo ob 19.45, ko je predsednik sporočil, da je skupščina s 308 glasovi proti 254 odobrila radikalno socialistično resolucijo, ki poziva vlado, naj nadaljuje svojo politiko v Alžiru.

Nenni odpotoval iz Moskve v Rim

MOSKVA, 18 — Kot poroča agencija Tass, je generalni sekretar PSI Pietro Nenni, ki se je po povratku iz Pekinga od 11. oktobra mudil v Moskvi, odpotoval danes iz sovjetskega glavnega mesta v Italijo.

Kot že zatrjujejo v Rimu, bo prinesel Nenni iz Moskve in Pekinga «mnogo zanimivih novic» in dobre informacije za morebitno vzpostavitev diplomatskih stikov z LR Kitajsko, pa tudi za okrepitev trgovinskih odnosov z evropskim in azijskim vzhodom. Najbolj senzacionalna novica pa bi se tikala sprejema Italije v OZN. V svojem dolgem razgovoru s Hruščevom, ki je trajal več kot sedem ur, je baje Nenni prepričal sovjetskega voditelja, da bi bilo bolje, ko ZSSR ne bi več postavljala kot pogoj za sprejem Italije v OZN sprejem vseh ostalih držav, ki tudi kandidirajo. ZSSR bi tako zahtevala samo sprejem onih držav, ki so zadostile dolžnostim, ki so jim naložile mirovne pogodbe. Teh držav bi bilo šest, tri z Zahoda, tri z Vzhoda, tako da se ravnotežje v OZN s tem ne bi prav nič spremenilo.

Vprašanje državnih nameščencev spet na dnevnem redu vladne seje

Gonellovi razgovori s predstavniki sindikatov - Gava ponovno grozi z odstopom? - Fanfani opozarja ministre na večjo diskretnost

(Od našega dopisnika)

RIM, 18. — Jutri se bo spet sestal ministrski svet. Na dnevnem redu je vrsta upravnih ukrepov. Med zakonskimi ukrepi, ki jih morajo ministri odobriti pred predložitvijo parlamentu, je zakonski načrt z določili o izvajanju in koordinaciji zakona od 18. junija 1955 o spremembah kazensko-pravdnega postopnika.

Glavno vprašanje na dnevnem redu pa je spet poenotenje plač državnih nameščencev, v prvi vrsti poštarjev in železničarjev. Na jutrišnji vladni seji bo minister Gonella poročal o razgovorih, ki jih je imel danes s predstavniki sindikatov. Med drugimi je Gonella danes sprejel predstavnike sindikata železničarjev, vključenega v CGIL. Navzoča sta bila tudi sekretarja CGIL Bitossi in Santi.

V zvezi s tem vprašanjem so se ponovno pojavile govorice, da namerava zakladni minister Gava odstopiti, če ne bo sprejeto njegovo stališče, da državnega proračuna ni mogoče več obremenjevati.

Na drugi strani pa je glasilo demokrščanske stranke «Il Popolo» objavilo članek, ki ga razumejo kot opozorilo ministrom, naj se med seboj manj prepirajo in naj predvsem poskrbijo, da glasovi o teh prepirih ne pridejo v javnost. «Seje ministrskega sveta — pravi komentar, katerega duševno očetovstvo pripisujejo Fanfaniju — so, kot je znano, za zaprtimi vrati», kar je treba razumeti, da o dogajanjih ni treba govoriti v javnosti. «Vladati ne pomeni dvobojevati se» pravi nadalje demokrščansko glasilo in dodaja, da je «treba preprečiti sovražnikom države, da zastrašujejo boječe». Obenem brani članek Segnijevo vlado pred obtožbo «nepremičnosti».

Kar se tiče sindikatov, se zdi, da so pripravljeni na kompromis z vlado, tudi CGIL, ki poskuša zadnje čase ubirati mirnejše tone. Na današnjem zasedanju glavnega sveta CISL pa je tajnik demokristjanske sindikalne organizacije Pastore izrazil obžalovanje, da vlada doslej ni upoštevala vseh zahtev javnih nameščencev, in dejal, da upa, da bo v teh dneh mogoče najti rešitev za vse te probleme.

Pastore je tudi opozoril, da so poslanci CISL že pred tremi leti predložili zakonski načrt o pravni ureditvi delovnih pogodb, da pa doslej parlament in vlada nista storila še ničesar. Pastore je omenil tudi nesorazmerje med večanjem državnega dohodka in med skoraj neznatnimi izboljšanji delavskih plač. Dejal je, da se je v prvem polletju letošnjega leta indeks industrijske proizvodnje v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta povečal za 6 odst. in da se zdi, da bo letos tudi narodni dohodek za 5 do 6 odst. večji kot lani. Nasprotno pa se je indeks realnih mezd industrijskih delavcev povečal samo za 1,6 odst., kmečkih delavcev az 0,4 odst., delavcev v trgovini in prometu za 1,7 odst. in samo državnih uradnikov za 7,8 odst. Zaradi tega predlaga CISL uvedbo posebne najemninske doklade in stoodstotno povišanje družinskih doklad za kmečke delavce.

Minister za delo Vigorelli, ki je danes zaključil diskusijo o proračunu svojega ministrstva v poslanski zbornici, pa se je branil pred očitki, da je vlada popustila pred delodajalci in ponovno odložila izvedbo člena 39 ustave, ki govori o zakonski obveznosti delovnih pogodb. V tej zvezi je Vigorelli napovedal, da je že pripravljen zakonski načrt o obvezni učinkovitosti kolektivnih delovnih delovnih pogodb, ki sicer ne bo celotno uredil splošne zakonodajne discipline na tem področju (kar je pridržano splošnemu sindikalnemu zakonu), ki pa bo uzakonil obveznost kolektivnih delovnih pogodb. Besedilo zakonskega načrta proučuje zdaj pravosodni minister in kot je obljubil Vigorelli, bo v kratkem o njem razpravljala vlada, nato pa bo predložen parlamentu.

A. P.

Dulles obišče Rim pred ženevsko konferenco

WASHINGTON, 18. — Na svoji današnji tiskovni konferenci je državni tajnik John Foster Dulles povedal, da se bo med potovanjem v Švico, kjer se bo udeležil konference štirih zunanjih ministrov, ustavil v Rimu, kjer bo na vabilo italijanske vlade razpravljal z njo o vprašanjih skupnega interesa. Dulles je dejal, da je bil vesel vabila italijanske vlade in da ga je sprejel, ker tudi on želi razpravljati s predstavniki rimske vlade o teh vprašanjih. Dodal je, da italijansko vlado predvsem zanimajo vprašanja v zvezi z ženevsko konferenco.

Dulles se bo jutri sestal s predsednikom Eisenhowerjem in se bo nato takoj vrnil v Washington, kjer se bo v četrtek udeležil zasedanja sveta državne varnosti, v petek pa vladne seje. V petek pozno popoldne bo z letalom odpotoval iz Washingtona v Rim. V nedeljo zvečer bo prispel iz Rima v Pariz, kjer bo v ponedeljek in torek sestanek treh zahodnih zunanjih ministrov pred ženevsko konferenco. 26. oktobra se bo Dulles udeležil zasedanja atlantskega sveta, 27. oktobra pa se bo odpeljal v Ženevo.

Kot poročajo iz Rima, bo Dullesa tam sprejel predsednik republike Gronchi. Ameriški državni tajnik bo imel razgovore s predsednikom vlade Segnijem, s podpredsednikom Saragatom in z zunanjim ministrom Martinom. V Rim bo Dulles prispel v soboto popoldne, odpotoval pa bo v nedeljo opoldne.

Sovjetski strokovnjaki si ogledujejo Rim

RIM, 18 — Delegacija sovjetskih strokovnjakov pod vodstvom podpredsednika vlade ZSSR Kučerenka je obiskala danes vrhovni svet za javna dela in prisostvovala tam predvajanju dokumentarnih filmov o uporabi tehnike prednapetega železobetona v Italiji. Popoldne so si gostje ogledali mesto, nato pa so obiskali športne naprave na Foro Italico, zlasti veliki olimpijski stadion.

Tito obišče Egipt sredi decembra

KAIRO, 18 — Vladni predstavnik je sporočil, da bo maršal Tito prišel na uraden obisk v Egipt na vabilo predsednika Naserja sredi decembra.

Indijski sindikalist o vlogi sindikatov FLRJ

BEOGRAD, 18. — Predsednik nacionalnega kongresa sindikatov Indije Ambekar je izjavil na sprejemu, ki ga je priredilo tajništvo novoustanovljenega skupnega sindikata rudarjev in kovinarjev Jugoslavije, da je uspeh sistema delavske samouprave v Jugoslaviji presegel vsa pričakovanja. Predsednik sindikalnega kongresa je ugotovil, da mora biti v pogojih delavskega samoupravljanja vloga sindikatov drugačna kot v kapitalističnih državah in poudaril konstruktivno vlogo jugoslovanskih sindikatov in njihovo vsestransko prizadevanje za usposabljanje delavcev za upravljanje podjetij.

Položaj v Južnem Vietnamu

PARIZ, 18. — Cesar Baodaj je sporočil, da je odvzel posebna pooblastila južnovietnamskemu ministrskemu predsedniku Diemu in da ga odstavlja z mesta ministrskega predsednika. V brzojavki, ki jo je Baodaj poslal Diemu, pravi, da so mu «ta ukrep narekovali višji interesi dežele».

«Ukrep ima v glavnem namen odvzeti sleherni pečat zakonitosti spletki, s katero se vi pripravljate, da potvorite izraz volje prebivalstva in da ustanovite v vašo korist režim osebne diktature.»

Brzojavka se takole zaključuje: «Ta ukrep ima tudi namen pustiti odprto pot za pravo demokratizacijo dežele z ohranitvijo miru in vzpostavitvijo enotnosti med vsemi državljani Vietnama.»

V Saigonu pa je bivši ministrski predsednik Južnega Vietnama Van Long skupno z drugimi osebnostmi podpisal izjavo, s katero se zahteva konec politike, ki jo v deželo vsiljuje «en sam človek». Ta izjava, ki jo podpira okoli 60 političnih osebnosti Južnega Vietnama, pomeni nov preokret v borbi med Baodajem in Diemom. Osebnosti, ki so podpisale izjavo, pripominjajo, da nasprotujejo referendumu, ker «je treba sistem vlade enega samega človeka, ki je že preveč trajal, odpraviti čimprej in ga nadomestiti s pravim demokratičnim režimom». Od vlade zahtevajo, naj se imenuje komisija predstavnikov vseh političnih skupin, ki naj razpiše demokratične volitve za ustanovitev narodne skupščine.

U Nu v Delhiju

NOVI DELHI, 18 — Burmanski ministrski predsednik U Nu je danes prišel iz Kalkute v Novi Delhi na svoji poti v Moskvo. Na letališču ga je sprejel ministrski predsednik Nehru skupno z drugimi indijskimi osebnostmi in številnimi tujimi diplomati. Danes se je U Nu razgovarjal z Nehrujem, jutri pa bo nadaljeval svojo pot v Moskvo.

Dulles upa v znaten napredek konference zunanjih ministrov

Ameriški državni tajnik sodi, da bo konferenca trajala tri tedne in da obstajajo dobre perspektive glede vseh treh točk dnevnega reda - ZDA so v Ženevi pripravljene razpravljati tudi o vprašanjih Srednjega vzhoda - „Times" za pogojno podaljšanje statusa quo v Nemčiji

WASHINGTON, 18 — Ameriški državni tajnik John Foster Dulles je med svojo današnjo tiskovno konferenco zatrdil, da so ZDA pripravljene razpravljati ob robu ženevske konference o vprašanjih Srednjega vzhoda. Dulles je dodal, da bi se lahko to vprašanje tudi uradno postavilo na dnevni red konference, če bi eden izmed štirih ministrov dal za to pobudo.

O sami ženevski konferenci je Dulles izjavil, da je precej možnosti za napredek v vseh treh točkah dnevnega reda. Dulles je še posebej omenil nemško vprašanje in izjavil, da sodi, da na konferenci sicer ne bo prišlo do združitve Nemčije, da pa je nedvomno mogoč znaten napredek k temu cilju.

Konferenca zunanjih ministrov v Ženevi bo po Dullesovi napovedi trajala približno tri tedne. Državni tajnik je tu dejal, da so se po konferenci štirih velikih v nekaterih delih javnega mnenja pojavili pretirani upi, da pa ne on ne predsednik Eisenhower nista nikoli gojila pretiranega upanja in da zaradi tega nista niti malo razočarana zaradi trditev o «poslabšanju» ženevskega duha. Možnost, da bodo na bližnji konferenci zunanjih ministrov doseženi dobri rezultati, je zatrdil Dulles, je prav tolikšna, kot je bila ob koncu konference štirih velikih.

Državni tajnik je nato zatrdil, da nima nobenih obvestil o znakih, da bo sovjetsko stališče v Ženevi bolj elastično. Izrazil pa je mnenje, da bo sovjetska delegacija pokazala večje razumevanje kot doslej.

O vprašanjih Srednjega vzhoda je Dulles dal razumeti, da bi rad razpravljal o tem z Molotovom. Omenil je, da je v New Yorku že dvakrat govoril z Molotovom o vprašanjih Srednjega vzhoda in izrazil upanje, da bo imel tretjič še boljšo možnost za to. Na vprašanje nekega izraelskega novinarja, ali se namerava ZSSR pridružiti francosko - angleško - ameriški izjavi iz maja 1950 za ohranitev statusa quo na Srednjem vzhodu, je Dulles odvrnil, da Molotov v razgovorih z njim ni izrazil nobenega takega namena.

Dulles je tudi izjavil, da je vprašanje konference med ZDA in LR Kitajsko trenutno na dnevnem redu. Kitajsko - ameriških razgovorov na ravni veleposlanikov. ZDA so mnenja, da je treba najprej rešiti vprašanja, o katerih se zastopniki obeh dežel zdaj razgovarjajo, preden je mogoče misliti na nov sestanek na višji ravni. Dulles je nato pojasnil, da so v drugi točki dnevnega reda obsežena naslednja vprašanja: odpoved uporabi sile, trgovinske omejitve in možnost kitajsko - ameriške konference na višji ravni.

V razgovoru, ki ga je imel v soboto z načelnikom indijske delegacije pri OZN Krišno Menonom, je Dulles izjavil, da je tudi indijski delegat načel vprašanje kitajsko - ameriške konference na ravni ministrov. Tudi Menonu je odgovoril, da je najprej treba rešiti vprašanje, o katerem se zdaj razgovarjajo v Ženevi.

O mednarodnem položaju pred ženevsko konferenco je Dulles govoril tudi na sestanku z veleposlaniki vseh latinskoameriških republik v Washingtonu. Dulles je imel tak sestanek že v juliju pred konferenco štirih velikih. O Dullesovih izjavah niso bile objavljene podrobnosti, vendar sodijo v dobro obveščenih krogih, da je državni tajnik prikazal glavne obrise zahodnih načrtov za evropsko varnost, Nemčijo in razorožitev. Po sestanku so južnoameriški diplomati zatrjevali, da je Dulles kazal določen optimizem glede perspektiv ženevske konference.

Londonski «Times» pa objavlja članek o združitvi Nemčije in pravi, da je osnovno, kar bi Nemci in zahodni narodi radi vedeli, ali je združitev na sprejemljivih osnovah laže izvesti s pritiskom Zahoda, z ohranitvijo napetosti z ZSSR ali s postopnim zmanjševanjem napetosti v Evropi. List poudarja nato, da dokler bo napetost trajala bo ZSSR ohranila nad Vzhodno Nemčijo prav takšno strogo nadzorstvo kot nad ostalimi satelitskimi državami.

«Times» pa pravi nadalje, da je dovoljeno soditi, da bi bila ZSSR čez nekaj let bolj pripravljena pristati na združitev Nemčije na sprejemljivih osnovah, če bi se izmenjala varnostna jamstva, ki bi zmanjšala nevarnost incidentov med obema Nemčijama. List opozarja, da bi bil vsak tak načrt obsojen na neuspeh, če bi ZSSR še nadalje zahtevala razpust atlantskega pakta in drugih zavezništev kot drugo etapo izvajanja varnostnega sistema ali če bi zahtevala splošno priznanje vzhodnonemškega režima.

«Times» predlaga torej osnovi podaljšanja statusa quo v Nemčiji v zamenjavo za nekaj varnostnih jamstev in za sovjetsko priznanje atlantskega pakta.

Iz Moskve pa poročajo, da je prvi sekretar CK KP ZSSR Nikita Hruščev, ki je zdaj na dopustu na Krimu, v stalnih stikih z zunanjim ministrom Molotovom. V istih virih zatrjujejo, da sta imela oba državnika v zadnjih dneh daljš telefonski razgovor, da sta razpravljala o bližnji ženevski konferenci in da je bil Hruščev «popolnoma zadovoljen» z Molotovovo razlago položaja. Ta informacija, pravijo v zahodnih krogih v Moskvi, zanikuje vesti nekaterih agencij, po katerih Molotov od svoje avtokritike ni bil več v stikih s Hruščevom in Bulganinom, ki sta zdaj oba na Krimu skupno z Mikojanom in maršalom Žukovom.

Sovjetski odgovor na zahodno noto o Nemčiji

MOSKVA, 18. — Sovjetska vlada je izročila danes britanskemu, francoskemu in ameriškemu veleposlaništvu tri note v odgovor na zahodne note od 4. oktobra, ki so poudarjale stališče treh vlad o nespremenjeni odgovornosti sovjetskih oblasti, kar se tiče prometa med Berlinom in Zahodno Nemčijo, tudi po sklenitvi sporazumov med ZSSR in Vzhodno Nemčijo. Predstavniki treh zahodnih veleposlaništev niso povedali podrobnosti o vsebini sovjetskih not, dali pa so razumeti, da note ne vsebujejo ničesar bistveno novega.

O gospodarski pomoči SZ Egiptu

KAIRO, 18. — Egiptovski ministrski predsednik Naser se je danes poldrugo uro razgovarjal s sovjetskim poslanikom Solodom. Po razgovoru ni hotel Solod nič izjaviti v zvezi z govoricami, da bo Sovjetska zveza nudila Egiptu gospodarsko pomoč.

Včeraj pa je finančni minister po razgovoru z Naserjem izjavil, da je sovjetska vlada res predlagala Egiptu pomoč za finansiranje načrta za nov jez na reki Nil. Potrdil je tudi, da je Egipt zaprosil Mednarodno banko za obnovo in razvoj, da bi finansirala načrt za novi jez in da bo v kratkem prišel v Egipt delegat omenjene banke, da se o tem razgovarja z egiptovsko vlado.

Včeraj so v Kairu sporočili, da sta Sovjetska zveza in Jemen sklenila obnoviti prijateljsko pogodbo iz leta 1927, okrepiti medsebojno trgovino in gospodarske odnose ter izmenjati diplomatske predstavnike.

V Damasku so predstavniki Sovjetske zveze in Sirije včeraj začeli pogajanja za trgovinski in plačilni sporazum.

V Tel Avivu je včeraj predstavnik izraelskega zunanjega ministrstva zanikal govorice, da se izraelska vlada pogaja za nakup orožja v Sovjetski zvezi ali pa v državah sovjetskega bloka. Dodal je še, da te države sploh niso ponudile orožja izraelski vladi.

Med razpravo o zunanji politiki v izraelskem parlamentu pa je zunanji minister Moše Šaret izjavil, da se «Izrael spričo nevarnosti, ki jo predstavlja dobavljanje orožja arabskim državam, ne more zadovoljiti z navadno obrambno pogodbo z ZDA in zahteva vedno večje število orožja, da si zagotovi svojo obrambo».

Zunanji minister je nato pozval Izraelce vsega sveta in vse tiste, ki pripisujejo važnost obstoju izraelske države, naj nudijo vedno večjo pomoč.

Množični odstopi čilskih sodnikov

SANTIAGO, 18 — Nad 400 čilskih sodnikov in sodnih funkcionarjev je danes odstopilo, tako da je država dejansko ostala brez aktivne sodne oblasti. Ti množični odstopi pomenijo protest proti zavlačevanju priznanja večjih plač, ki so jih sodniki in njihovi pomočniki zahtevali že pred enim letom.

Zaradi množičnih odstopov sodnikov poslujeta sedaj samo še vrhovno sodišče in prizivno sodišče v Santiagu. Vsa druga civilna in kazenska sodišča so zaprta.

MEKSIKO, 18 — Zaradi velikih nalivov in poplav, ki že 48 ur uničujejo zahodna področja Mehike, je v državi Jalisco zgubilo življenje 50 ljudi. Poplave so povzročile veliko škodo pridelkom koruze in bombaža ter nasadom banan in kakaa.

Sovjetski parlamentarci v Zagrebu

ZAGREB, 18. — Sovjetska parlamentarna delegacija, ki je gost Zvezne skupščine, je na poti po Jugoslaviji prispela danes v Zagreb. Predpoldne je delegacija obiskala tovarno «Rade Končar» podjetje «Jadran-film», neki otroški vrtec, zavod za vzgojo gluhonemih otrok in traumatološko kliniko. Popoldne pa si je ogledala umetnostno galerijo in obiskala Jugoslovansko akademijo znanosti in umetnosti. Nocoj so se sovjetski parlamentarci udeležili predstave Gotovčeve opere «Ero z onega sveta». Sovjetska parlamentarna delegacija bo jutri odpotovala v Sisek, kjer bo obiskala železarno in rafinerijo nafte.

Na Kitajskem bodo pospešili zadružni razvoj na podeželju

Maocetung o nujnosti, da se zadružništvo razvija vzporedno z industrializacijo

PEKING, 18. — Jutri bodo po vsej Kitajski objavili izjavo, ki jo je podal pretekli teden predsednik kitajske republike Maocetung na seji centralnega komiteja komunistične stranke.

Maocetung je med drugim izjavil, da ne odobrava tistih, ki trdijo, da je prezgodnja in prenagljena sedanja politika, ki teži po razvoju zadružnega gibanja na podeželju. Pripomnil je, da je pri tem gibanju prišlo do mnogih napak, in poudaril nujnost triletne revizije obstoječih zadrug. Ustanovitev novih zadrug pa naj se moralno pripravi z resno proučitvijo zemljepisnih in političnih pogojev področja.

Maocetung je nato poudarjal, da se je treba izogniti slehernemu pritisku. Poudaril je, da je zadružno gibanje sedaj postalo absolutna nujnost za Kitajsko, ker obdelana površina ne zadostuje in proizvajalna sredstva so zaostala. «Nekateri tovariši, je dejal Maocetung, poslušajo samo besede bogatih kmetov, in zatrjujejo, da so sedanji pogoji nad izkušnjami kmečkih kadrov. Toda sedaj se morajo zavedati, da se začenja nova revolucionarna borba. Ta borba bo dobljena samo, če smo mi vsi globoko prepričani, da večina naših kmetov želi uvedbo socializma».

Odgovarjajoč tistim, ki nasprotujejo napredovanju pri zadružnem gibanju, ki naj se nadaljuje v istem ritmu kakor industrializacija, je Maocetung poudaril, da je treba površino obdelane zemlje povečati za 20 odstotkov, zato da bo zadoščeno domačim potrebam. Dodal je, da razvoj zadružnega gibanja bolj kot kdaj koli potreben, da se okrepijo odnosi med delavci in kmeti. «Že nekaj let, je dejal, smo priča preporodu kapitalizma na deželi. Nekateri srednji kmetje bogatijo, in temu nasprotno se revščina nekaterih revnih kmetov še veča do tolike mere, da so večkrat prisiljeni prodati svojo zemljo. Če se ta položaj naglo ne menja, nas bodo revni kmetje obtožili, da jim ne pomagamo, srednji kmetje, ki verujejo v pot v socializem, bodo razočarani, zveza med kmeti in delavci pa bo ošibljena. V takih pogojih bi bilo blazno ne razumeti, da mora reforma iti vzporedno z razvojem težke industrije. Zaradi tega je treba nujno povečati število zadrug, ukiniti gospodarski sistem, ki dovoljuje obogatitev nekaterih kmetov, ter ukiniti sleherno obliko individualnega dela. Edina rešitev, ki bo ohranila enotnost med delavci in kmeti je, da kmetje skupno izboljšajo svoje pogoje».

Zatem je Maocetung navedel ukrepe, ki so potrebni. Ob koncu prvega petletnega načrta bo 55 milijonov kmečkih družin, ki predstavljajo polovico kmečkega prebivalstva v deželi, združenih v «napol socialističnih» zadrugah: ohranila se bo namreč individualna lastnina članov zadrug. Leta 1960, t. j. tri leta po začetku drugega petletnega načrta, bo združena v zadrugah druga polovica kmečkega prebivalstva, medtem ko bodo prve postale «socialistične» zadruge v smislu, da njih člani ne bodo več lastniki zemlje. Vzporedno s socialnimi reformami se bodo izvajale tudi tehnične reforme.

Mednarodni odmevi kampanje za posarski referendum

Evropska komisija za referendum je označila vlogo treh zahodnonemških strank v Bundestagu za poskus vmešavanja v volilno kampanjo - Grotewohl napada posarski statut

SAARBRUECKEN, 18. — V odgovoru na protest Evropskega gibanja za Posarje je evropska komisija za posarski statut izjavila, da je predlog treh nemških strank, vložen v Bundestagu, o «ukrepih za olajšanje povratka Posarja v Nemčijo», vmešavanje v kampanjo za referendum 23. oktobra.

Izjava evropske komisije, ki jo je podpisal belgijski senator Fernand Dehousse pravi med drugim, da je bil predlog treh zahodnonemških strank — SPD (socialni demokrati), FDP (liberalci) in BHE (blok beguncev) — «očitno storjen z namenom, da se vpliva na posarsko javno mnenje». Dovolj je, pravi izjava, «pomisliti na izbor trenutka predloga, na način, kako je sestavljen, na rešitve, ki jih predlaga in končno na način, kako je bil objavljen». Vendar izraža komisija mnenje, da ne gre uporabiti določil čl. 4 resolucije sveta ZEZ iz maja 1955 in protestirati pri zahodnonemški zvezni vladi, «kajti nobena vlada ne more biti odgovorna za politična dejanja, ki se izmikajo njenemu nadzorstvu».

Obtožba «protizakonitega vmešavanja» je povzročila močan vtis v krogih zahodnonemškega Bundestaga, ki se je danes sestal v Berlinu. Predstavnik socialdemokratske parlamentarne skupine je izjavil, da se mu zdi obtožba evropske komisije neosnovana.

V intervjuju, ki ga je objavila agencija ADN, je vzhodnonemški ministrski predsednik Otto Grotewohl nastopil proti evropskemu statutu Posarja. «Ta statut, o katerem se mora posarsko prebivalstvo izreči 23. oktobra, pomeni rezultat kupčije med nemškimi in francoskimi imperialisti», je dejal Grotewohl. Dodal je, da je to bila «cena, ki jo je moral Adenauer plačati francoskim vodilnim krogom, da so ti pristali na ustanavljanje nemških divizij», in da statut, kot tudi francosko-posarske gospodarske pogodbe, dejansko ločujejo Posarje od Nemčije. Grotewohl je poudaril da je po stališču vzhodne nemške vlade Posarje nemško ozemlje in mora takšno tudi ostati.

Brentano in Ollenhauer se danes sestaneta

BERLIN, 18. — Jutri popoldne se bosta v Berlinu sestala zahodnonemški zunanji minister von Brentano in voditelj socialdemokratske opozicije Ollenhauer.

Kot je znano, je Ollenhauer v zadnjih dneh ponovno poudarjal, da je potreben njegov razgovor z zunanjim ministrom, da bi se ugotovilo, ali je mogoče določiti skupno zunanjo politiko vlade in opozicije pred ženevsko konferenco.

Vendar sta si stališči vlade in opozicije precej vsaksebi. Medtem ko zatrjuje Brentano, da sta združitev in varnost Nemčije mogoči samo z zvestobo atlantskemu paktu, poudarja Ollenhauer, da je za dosego združitve in varnosti potrebna pripravljenost na «diskutiranje» o obstoječih pogodbah. Ollenhauer ne zahteva, naj bi se Nemčija odpovedala pogodbam, ki jih je parlament odobril in ki so torej pravno veljavne, zahteva pa, naj bi se začela pogajanja za njihovo revizijo.

Medtem je «personalna komisija», ki proučuje kandidature za poveljniški kader bodoče nemške vojske, včeraj izdala svoje prve sklepe. Komisija je odobrila sprejem enajstih bodočih častnikov, med katerimi so general Adolf Heusinger, načelnik vojaškega urada pri obrambnem ministrstvu, in drugi funkcionarji ministrstva. Dvanajstega kandidata je komisija zavrnila.

BEOGRAD, 18. — Nocoj je odpotovala iz Jugoslavije delegacija socialističnih mladinskih organizacij Urugvaja, Čila, Zlate Obale, Indonezije in Nepala, ki je kot gost mednarodne socialistične mladine obiskala razne države Evrope. Nocoj je odpotovala z letalom v Sirijo in Libanon delegacija predsedstva SZDLJ pod vodstvom člana predsedstva Avda Huma.

Velesile prisiljene upoštevati mnenje ostalih držav

NEW YORK, 18. — Sovjetska delegacija pri OZN je danes uradno predlagala, naj glavna skupščina skliče konferenco izvedencev, ki bi jih imenovale zainteresirane vlade. Na konferenci bi razpravljali o statutu mednarodne atomske agencije, katere ustanovitev je v načrtu.

ZSSR je vključila ta predlog v spremenjeno verzijo načrta resolucije, ki ga je predložila političnemu odboru glavne skupščine. Zdi se, da bi se po sovjetskem predlogu razgovori raztegnili tudi na druge države poleg osmih, ki so izdelale načrt statuta atomske agencije. Na konferenci izvedencev bi proučili tudi vprašanje odnosov med atomsko agencijo in OZN.

V krogih Združenih narodov zatrjujejo, da se zahodne države strinjajo s predlogom za sklicanje mednarodne konference o statutu mednarodne atomske agencije. Sklep zahodnih velesil je bil sprejet po ugovorih skandinavskih držav, Indije in Izraela, da zahodne velesile nočejo pri sestavljanju statuta upoštevati stališč ostalih držav.

Pred desetimi dnevi so namreč ZDA, Velika Britanija in Avstralija predložile političnemu odboru glavne skupščine resolucijo, ki je zahtevala samo, naj skupščina prizna «pomemben napredek» v razvoju mednarodnega sodelovanja za miroljubno uporabo atomske energije. Po ugovorih nekaterih manjših držav so zahodne velesile sklenile spremeniti svojo resolucijo in vključiti vanjo klavzulo o sklicanju mednarodne konference, ki bi bila prihodnje leto. S tem so se verjetno hotele predvsem izogniti možnosti, da bi bila sprejeta jugoslovansko-indijska resolucija, ki postavlja vprašanje miroljubne uporabe atomske energije na demokratično osnovo enakopravnih odnosov

Severnoafriški poziv ZDA naj posredujejo za konec zatiranja

Prepis poziva je bil izročen tudi delegacijam pri OZN - Nove akcije upornikov v Maroku

RABAT, 18. — Kronski svet je imel danes zjutraj svojo drugo sejo, kateri je prisostvoval tudi generalni rezident. Trajala je dve uri. Popoldne pa je bila tretja seja. Člani kronškega sveta so potrdili, da je bil Fatemi Ben Slimane povabljen, naj stopi z njimi v stik. Si Bekkai je izjavil, da je kronski svet obravnaval tekoče zadeve.

Medtem javljajo o novih incidentih in spopadih v raznih krajih Maroka, zlasti pa v Marakešu, kjer so uporniki zažgali več trgovin in podrli več telefonskih drogov. Popoldne se je akcija upornikov nadaljevala. Zažgali so okoli 20 trgovin kolaboracionistov. V zadnjih 24 urah je pri atentatih v glavnih središčih Maroka zgubilo življenje 8 Marokancev, ranjenih pa je bilo več domačinov in Francozov.

V New Yorku so severnoafriški nacionalisti razdelili delegacijam v glavni skupščini OZN besedilo poziva Združenim državam, naj bi posredovale, da Francija preneha s kršitvijo človečanskih pravic v Severni Afriki. V pozivu se omenja ameriška revolucija in dvig ZDA na stopnjo svetovne velesile, «ki širi svobodo in deluje v smislu odprave kolonialnega despotizma». «Ljudstvo Severne Afrike, dodaja poziv, se je svečano odločilo, da si pribori svojo popolno svobodo, naj to stane še toliko denarja in krvi. Redke vesti, ki se sedaj objavljajo o našem enotnem odporniškem gibanju in o našem delovanju, predstavljajo samo začetek borbe. Ameriški strateški interesi v Severni Afriki se bodo lahko čuvali, samo če bo ta dežela svobodna in neodvisna. Toda nekateri ameriški državniki še vedno odobravajo kolonialno mentaliteto. Tak je položaj. Mi ga predočujemo Američanom, ki ljubijo svobodo, in jih pozivamo, naj posredujejo. Če bodo ZDA zavzele jasno in nedvoumno stališče do naše pravične stvari, bomo mi z naše strani lahko zavzeli odgovarjajoče stališče do vaših interesov v naši deželi».

Na letnem forumu, ki ga je organiziral «New York Herald Tribune», pa je govoril maroški nacionalistični voditelj El Mehdi Ben Aboud, ki je ostro kritiziral francosko politiko v Maroku. «Med smotri in ideali vojakov včerajšnje svobodne Francije ter smotri in ideali današnjih maroških in alžirskih patriotov, je dejal, je zelo malo razlike». Poudaril je, da je bil eden od smotrov francoske politike držati maroško prebivalstvo v zaostalosti, ter je dodal, da je to dejansko vedno bilo ravnanje kolonialističnih držav. Pri tem je pripomnil, da nobena dežela ni uspela doseči narodne neodvisnosti in možnosti do samouprave v okviru kolonialnega gospostva, pač pa samo s tem, da se je temu uprla.

Zatem je govornik izjavil, da je bilo v zadnjih dveh letih zaprtih, izgnanih ali pretepenih dva milijona Marokancev in da so vsi Marokanci ostali zvesti sultanu Ben Jusefu.

«Iskreno upamo, je zaključil, da se bo našla miroljubna rešitev in da bo pobuda prišla od Francije. Toda perspektive so temne, kajti za razliko od Velike Britanije se Francija ni nikoli prostovoljno odpovedala nobeni od svojih kolonij, pač pa jih je zapustila šele tedaj, ko je bila prisiljena».

Iz Ammana javljajo, da bo 13 arabskih dežel proučilo možnost bojkotiranja vseh francoskih proizvodov, če ne bo Francija prenehala z vojaškimi akcijami proti prebivalstvu v Severni Afriki.

O tem bodo razpravljali v Ammanu prihodnji teden na konferenci predstavnikov arabskih trgovinskih zbornic. Omenjene dežele so: Jordanija, Sirija, Irak, Libanon, Egipt, Saudova Arabija, Libija, Jemen, Bahrein, Tunizija, Sudan, Kuwait in Gaza.

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan leta 1943 se je začela konferenca zunanjih ministrov ZSSR, ZDA in V. Britanije. Konferenca je bila v Moskvi.

Danes, SREDA 19. oktobra
Etbin, Stogoj
Sonce vzide ob 6.25 in zatone ob 17.14. Dolžina dneva 10.49. Luna vzide ob 10.11 in zatone ob 19.05.
Jutri, CETRTEK 20. oktobra
Janez K., Raša

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Soglasno sprejeti resoluciji o rotacijskem skladu in pristaniški konferenci

Dr. J. Dekleva predlagal, da bi Gorici določili 5 milijard lir iz dodatka rotacijskemu skladu za ustanovitev goriškega sklada

Na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta sta bili soglasno sprejeti naslednji resoluciji:

«Tržaški občinski svet, potem ko z zadoščenjem ugotavlja, da so republiški zakonodajni organi sprejeli zakon o rotacijskem skladu za razvoj tržaškega gospodarstva in potem ko meni, da bo v najkrajšem času sestavljen odbor za upravo tega sklada, zahteva od vlade, da se v ta odbor vključi čim večje število krajevnih strokovnjakov, ki poznajo socialne razmere in gospodarske potrebe mesta.»

Druga resolucija pa pravi: «V zvezi s skorajšnjim sklicanjem mednarodne konference o tržaškem pristanišču, tržaški občinski svet meni, da so vprašanja, o katerih bodo razpravljali na tej konferenci in še posebno ona, ki so povezana s tržaškim pomorskim in kopnim prometom, osnovnega pomena za naše mesto. Ker pa bi njihova pozitivna rešitev lahko mnogo pripomogla k dejanskemu izboljšanju sedanjega gospodarskega položaja ter upoštevajoč nujnost, da bi morali na tej konferenci sodelovati tudi predstavniki glavnih tržaških gospodarskih panog, da bi prispevali delež svojih izkušenj in direktno seznanili konferenco o socialnih in gospodarskih potrebah Trsta, zahteva od vlade, naj določi, da bodo na mednarodni konferenci o tržaškem pristanišču sodelovali tudi predstavniki tržaškega občinskega sveta, edinega resničnega zastopnika celotnega prebivalstva ter predstavniki glavnih tržaških gospodarskih panog, in sicer trgovinske zbornice in sindikalnih organizacij.»

Kot že rečeno, sta bili obe resoluciji soglasno sprejeti. Pred čitanjem gornjih resolucij je podžupan Visintin, ki je predsedoval seji, sporočil, da so se predstavniki vseh skupin v občinskem svetu trikrat sestali, da bi se dogovorili glede ustanovitve «Odbora za razvoj in obrambo tržaškega gospodarstva». Ker na teh treh sestankih niso dosegli soglasnosti o sestavi omenjenega odbora, so sklenili sestaviti posebno osemnajstčlansko komisijo občinskega sveta, v kateri bo 12 predstavnikov večine in 6 predstavnikov opozicije, ki bo imela nalogo, da stopi v stik s predstavniki tržaškega gospodarstva, da skupno z njimi prouči možnost ustanovitve «Odbora za razvoj in obrambo tržaškega gospodarstva».

Po prečitanju obeh resolucij so predstavniki posameznih političnih skupin v občinskem svetu dali svoje glasovalne izjave. Dr. Jože Dekleva je v glasovalni izjavi dejal med drugim, da bo z nekaterimi pridržki glede uvoda resolucije o rotacijskem skladu, glasoval za obe izjavi. Dr. Dekleva je izrazil svoje obžalovanje, da se občinski svet ni mogel izreči o vseh osnovnih točkah glede rotacijskega sklada. Dejstvo je, da rotacijski sklad ni ostal na razpolago samo za tržaško področje, ker je bilo njegovo vplivno področje raztegnjeno tudi na goriško pokrajino. Posledica tega je, da so se zmanjšala razpoložljiva denarna sredstva za razvoj tržaškega gospodarstva. To zmanjšanje denarnih sredstev se ne more upravičiti niti s 5 milijardami, ki jih je vlada dodala denarnim sredstvom rotacijskega sklada. Pri tem pa nočem zanikati dejstva, je dejal dr. Dekleva, da sta goriško in tržaško prebivalstvo razočarana zaradi minimalnih koristi izvajanja vladnih zasilnih gospodarskih ukrepov, ki ne zagotavljajo gospodarske in socialne stabilnosti. Goriškemu gospodarstvu, ki je prav tako kot tržaško pasivno, je treba pomagati. Toda vlada mora za Gorico ustanoviti poseben sklad, ločen od tržaškega.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Čitatelji!
OD DANES na 4. strani nov roman:
GUY DE MAUPASSANT
«BEL AMI»
(Lepi striček)

Javna dražba

Županstvo sporoča, da bo 21. oktobra od 11. do 12. ure v tozadevni občinski dvorani javna dražba za dodelitev del za obnovo otroškega vrtca na Vrdeli.

* * *

28. oktobra od 11. do 12. bo javna dražba za dodelitev del za gradnjo male ribarnice v 1. nadstropju tržnice v Ul. Carducci.

* * *

11. novembra od 11. do 12. pa bo javna dražba za dobavo 500 t. premoga za šole in občinske urade.

Za pojasnila naj se interesenti zglasijo na županstvu - soba št. 203 - Ul. dei Rettori 2.

10.332 Tržačanov že ima obmejne propustnice

Od podpisa videmskega sporazuma do 15. oktobra letos je bilo na tržaški kvesturi in okoliških komisariatih vloženih 19.907 prošenj za prehod v jugoslovanska obmejna področja. Italijanske oblasti so pripravile v tem času 13.480 propustnic, katere so predali jugoslovanskim oblastem v vidiranje, medtem ko so Jugoslovani vrnili 10.332 vidiranih propustnic.

Jugoslovanski funkcionarji pa so poslali italijanski kvesturi v vidiranje 6.078 propustnic, od katerih je bilo vrnjenih 4.543.

Skupščina bolničark glavne bolnišnice

Včeraj je bila v glavni bolnišnici skupščina bolničark, na kateri so razpravljali o raznih vprašanjih te kategorije. Skupščino je sklicala Delavska zbornica, ker so se razširili glasovi, da bodo odpustili navadne bolničarke in jih nadomestili z diplomiranimi, ki jih bodo poklicali tudi iz drugih pokrajin.

Sindikalist dr. Pisa je v svojem poročilu poudaril, da so glasovi o odpustih brez podlage. Res pa je, da položaj diplomiranih bolničark ni urejen, medtem ko imajo navadne bolničarke pravico do vključitve v stalež po petih letih službe. Navzoče bolničarke pa so povedale, da jih je med njimi več, ki so že nad 5 let v službi, pa jih še niso sprejeli v stalež. Zato bi morali to urediti, hkrati pa tudi zagotoviti nadaljnje službovanje vsem tistim bolničarkam, ki še niso pet let zaposlene. Krivično bi namreč bilo metati navadne bolničarke na cesto zato, da se zaposlijo diplomirane.

○ Včeraj je bila v vojašnici pri Sv. Ivanu ob prisotnosti civilnih in vojaških oblasti proslava 103. obletnice obstoja korpusa agentov javne varnosti. Ob koncu je bila prisotnim prirejena zakuska.

NEZAKONIT UKREP PROTI SLOVENSKIM ŠOLNIKOM

Okoli 30 šolnikov z 20 leti službe postavljenih v položaj začetnikov

Čeprav so z izpričevali dokazali usposobljenost in službena leta, bodo od 1. oktobra prejemali plače suplentov-začetnikov

Pretekli ponedeljek so slovenski šolniki, ki so bili doslej ekonomsko izenačeni s stalno nameščenimi na italijanskih šolah, dobili obvestilo generalnega komisariata, ki ga je posredovalo šolsko skrbništvo. Obvestilo pravi:

Šolskemu skrbništvu v Trstu

V vašo vednost in ravnanje sporočamo, kar je odredil vladni generalni komisariat za Tržaško ozemlje z noto št. 11/30-1157/55 Gab. od 11. oktobra 1955, ki ima za predmet: «Učitelji šol s slovenskim učnim jezikom z običajnim plačilnim pogojem»:

«Za podeljevanje imenovanj omenjenemu osebju mora poskrbeti šolsko skrbništvo, kakor se dogaja za druge suplente.

Kar se tiče prejemkov, opozarjamo, da morajo za omenjeno osebje veljati enaki plačilni pogoji, kot so jih deležni drugi začasno poverjeni.

Pričakujemo obvestilo o sprejemu in zagotovilu».

gen. vl. komisar
(dott. G. Palamara)

Predvsem moramo še enkrat ugotoviti, da je namen upravnih oblasti na Tržaškem ozemlju počasi odpraviti vse, kar je bivša ZVU dala in priznala slovenskim šolam in slovenskih šolnikom. Do 30. septembra 1955, to je točno deset let od obnovitve slovenskih šol, je bila skupina slovenskih šolnikov, ki so s svojimi izpričevali in drugimi prilogami dokazali, da so že bili poprej v stalni službi in imeli tam po svojih službenih letih s periodičnimi poviški možnost neoviranega napredovanja, ekonomsko izenačena s šolniki, ki so bili stalno nameščeni na italijanskih šolah.

Bivša ZVU slovenskemu šolstvu ni postavila kdo ve kako trdnih temeljev. Izdala je samo skromen ukaz št. 18 od 6. novembra 1947 in zato ni nič čudnega, da se je skozi ves čas zavezniške uprave čutila potreba po skoro vsakodnevnih intervencijah za ohranitev in utrditev položaja slovenskega šolstva ter za njegovo izboljšanje. Prav nič čudnega ni, če je bilo treba prav zaradi tega dati poseben poudarek vprašanju slovenskega šolstva v Posebnem statutu, ki je priložen londonski spomenici o soglasju.

Praksi ZVU glede slovenskega šolstva, ki je izhajala iz omenjenega ukaza in nekaterih odredb in predpisov, se je 5. oktobra lani pridružil še Posebni statut s svojimi določili glede slovenskega šolstva. Do danes ni vladni generalni komisariat izdal nobene odredbe, iz katere bi bilo razvidno, da preklicuje, kar je skozi deset let veljalo za slovensko šolstvo na tržaškem področju. Nasprotno, poznamo samo dekret iz prvih dni nove uprave, s katerim se podaljšuje veljavnost vsega, kar je bivša ZVU uvedla glede slovenskega šolstva. Zatorej lahko sedaj trdimo, da vladni komisariat ne krši samo odredbe in predpise bivše ZVU, temveč tudi lastne predpise, kot tudi da ne priznava določil Posebnega statuta.

Posebni statut med drugim pravi, da bo Italija takoj izdala potrebne zakone in razumne ukrepe za ureditev slovenskega šolstva in v njem zaposlenega osebja. Toda po enem letu od podpisa londonskega sporazuma ni o teh takojšnjih ukrepih ne duha ne sluha, če pa upoštevamo nedavne in nove ukrepe področnih oblasti, tedaj res ne vemo, kaj naj še pričakujemo od tako imenovanih «razumnih ukrepov» v bodoče.

Slovenski šolniki, ki so bili ekonomsko izenačeni s stalno nameščenimi (prizadetih je okoli 30 oseb), so kljub svoji, v večini primerov nad 20 letni praksi v šolski službi, postali naekrat začetniki. Skozi ves čas bivše zavezniške uprave se je pričakovalo, da se bo položaj slovenskih šolnikov postopoma izboljševal in da bodo tudi drugi, ki so že več let učili na slovenskih šolah in s svojo sposobnostjo dokazali, da so pravi in vestni šolniki, dosegli ekonomsko izenačenje s stalnimi. V bivši coni B, ki je bila pod jugoslovansko upravo, so vsi šolniki, ki so imeli sedem neprekinjenih službenih let, s posebnim odlokom postali stalno nameščeni. To pomeni, da je jugoslovanska uprava v bivši coni B že mnogo pred podpisom londonskega sporazuma izdala tak razumen ukrep, ki ga mi tukaj šele pričakujemo in s tem pokazala, kako je treba reševati socialne in ekonomske probleme prizadetih šolnikov.

Končno naj omenimo, da se je vsem ekonomsko izenačenim šolnikom odtegovalo od 1. oktobra 1945 do 30. septembra 1955 8 odst. mesečne plače za pokojninski sklad, s čimer je bivša ZVU šolnikom priznavala neko stalnost. Sedaj se prizadeti zaskrbljeno sprašujejo, kaj bo z njihovim starostnim zavarovanjem, ko skozi celih 10 let niso bili zavarovani ali pa le provizorično zavarovani. Menimo, da je ni na svetu države, ki bi kljub svojim socialnim zakonom in reformam ravnala tako z ljudmi, ki so v službi in ki jih po vseh človečanskih pravicah socialno zavarovanje pripada.

Slovenski šolniki so odločeni vztrajati v borbi za svoje pravice, ki so si jih pridobili v zadnjih desetih letih. Odločeni so, da se bodo poslužili vseh zakonitih sredstev, da se jim pridobljene pravice priznajo ne pa odvzamejo. Najprimernejša bi bila pritožba na mešano komisijo, ki jo predvideva londonski sporazum, a na žalost ta komisija še ni bila ustanovljena.

* * *

Odbor šolnikov Zveze prosvetnih delavcev sklicuje danes ob 20. uri sestanek vseh slovenskih ekonomsko izenačenih šolnikov, ki bo v Ul. Roma 15-II.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V dvorani na stadionu «1. maj» v četrtek 20. t.m. ob 18. uri mladinska igra Oskarja Wuhnerja

„Pastirček Peter in kralj Briljantin“

V nedeljo 23. t. m. ob 17. uri Ferdinand Roger:

3 + ena

PROSVETNO DRUŠTVO „IVAN CANKAR“

V petek 21. oktobra ob 20. uri v dvorani v Ulici Montecchi št. 6 Ferdinand Roger:

3 + ena

Izvaja SNG

Razstava umetniških del MILKA BAMBIČA bo odprta v mali dvorani na stadionu «1. MAJ» do nedelje. 23. t. m. vsak dan od 11. do 13. ure in od 16. do 21. ure.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo «S. Skamperle» javlja, da bo dne 26.X.1955 ob 20. uri VIII. redni občni zbor v društvenih prostorih na stadionu «Prvi maj» - Vrdelska cesta 7.

Prosvetno društvo v Skednju. V četrtek, 20. t. m. bo poslovala društvena knjižnica, kakor vsak četrtek, od 18. do 20. ure. Opozarjamo obiskovalce, da se je ta teden društvena knjižnica obogatila s šestindvajsetimi novimi knjigami, katere je knjižnici podarilo uredništvo «Primorskega dnevnika».

Darovi in prispevki

Ob začetku univerzitetnega študija svojega sina Aljoše Skabarja daruje oče Josip 500 lir za Dijaško Matico.

KINO

Rossetti. 15.30: «Marcellino pan y vino», Pablito Calvo.
Excelsior. 16.00: «Clovek in vrag», A. Lualdi.
Fenice. 15.00: «Papà Gambalunga», Fred Astaire, L. Caron.
Nazionale. 15.00: «Canaris», O. E. Hasse, Adrian Hoven.
Filodrammatico. 16.00: «Pekel pri Dien-Bien-Fuju».
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.00: «Zeleni ogenj», G. Kelly, S. Granger.
Astra Rojan. 16.00: «Dekle stoletja», Judy Holliday.
Capitol. 16.00 «Brigadoon», Van Johnson, Gene Kelly.
Cristallo. 15.00: «Marcellino pan y vino», Pablito Calvo.
Grattacielo. 16.00: «Potegavščina», B. Crawford, G. Masina.
Alabarda. 16.00: «Princ študent», A. Blyth, E. Purdom.
Ariston. 16.00: «Strastna pesem», Nilla Pizzi, Gerard Landry.
Armonia. 15.00: «Strah v Golden Westu», K. Larsen, D. Drakie.
Aurora. 16.00: «Komu zvoni», G. Cooper in Ingrid Bergman.
Garibaldi. 16.00: «Slavni izobčenec», R. Ryan, C. Trevor.
Ideale. 16.00: «Rop stoletja», Tony Curtis, Julie Adams.
Impero. 16.00: «Ščepec sreče», Denis Day, Robert Cumings.
Italia. 16.00: «Madame du Barry», Martine Carol.
S. Marco. 16.00: «Tihotapstvo v Tangerju», Joan Fontaine, Corinne Calvet.
Kino ob morju. 16.00: «Krivec je med nami», E. O'Brien.
Moderno. 16.00: «Trije novci v vodnjaku», Clifton Webb, Dorothy Mac Guire.
Savona. 15.30: «Lahka leta», Nino Taranto.
Viale. 16.00: «Kaznilnica za ženske», Glynis Johns, Diana Dors.
Vittorio Veneto. 16.00: «Svet pripada ženskam», Clifton Webb in June Allyson.
Azzurro. 16.00: «Ivan, sin belega vraga», Nadia Gray in Paul Campbell.
Belvedere. 15.00: «Zgodba treh ljubezni», L. Caron.
Marconi. 16.00: «Strah v vlaku», Glenn Ford.
Massimo. 16.00: «Pištola, ki poje», George Montgomery in Dorothy Malone.
Novo cine. 16.00: «Dolga noč», Anthony Quinn in P. Castle.
Odeon. 16.00: «Angelitos negros», Pedro Infante.
Radio. 16.00: «Rdeči asfalt», Barry Sullivan.
Venezia. 15.30: «Burmanski tiger», Dennis Morgan.
Skedenj. 18.00: «Diamantni križ», Warner Bros.
Kino na Opčinah. 18.00: «Slovenčev prelaz».

RADIO

SREDA, 19. oktobra 1955

TRST POSTAJA A

11.30 Zabavni orkestri; 12.00 Iz kraljestva prirode; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni obzornik; 12.55 Jugoslovanski motivi; 13.30 Lahke melodije igra duo Haris-Primani; 13.50 Lepe operne arije; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Grieg: Koncert za klavir in orkester v a-molu; 18.30 Z začarane police; 18.40 Stavki iz Boitove opere «Mefistofele»; 19.00 Ravel: Spanska rapsodija; 19.15 Zdravniški vedež; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Veseli motivi; 20.30 Vokalni tercet Metuljček; 20.50 Gershwin: Druga rapsodija; 21.00 Slike naše preteklosti; 21.15 Melodije iz operet in revij; 21.45 Vivaldi-Molinari: Koncert za godala; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti; 22.15 Stavki iz Donizettijeve opere «Ljubezenski napoj»; 23.05 Slavni tangi.

TRST I.

11.00 «Vdor Vandalov», dramatizirana zgodba; 11.45 Kowbojske popevke; 12.10 Orkester Mille luci; 18.00 Simfonična glasba; 18.45 Trio Roger Renner; 19.05 Furlanski pesniki in pisatelji; 19.20 Koncert violinista Franca Gallija; 21.00 G. Verdi: «Rigoletto», opera v 3 dej.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30
Hrvatska poročila: vsak dan ob 20.20
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00

6.00 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.30 Za naše žene; 11.00 Otroški kotiček; 11.30 Poje zbor dunajskih otrok; 11.45 Stevan Hristić: 4. slika baleta «Ohridska legenda»; 14.00 Od melodije do melodije; vmes ob 14.10 «Glasbena kronika»; 14.45 Poje ženski duet Filipič-Lolar, na harmoniki spremlja Avgust Stanko; 18.00 Silvije Kranjčević - pesnik in pisatelj; 18.15 Arije, dueti in zbori; 19.15 Sport; 20.00 Operetne in revijske melodije; 20.40 Priljubljeni pevci pojo dalmatinske pesmi; 21.00 Kulturni pregled; 21.10 Mali koncert popularne orkestralne glasbe; 21.50 Iz domače in tuje književnosti: Tone Čufar - proletarski pisatelj; 22.00 Socialni motivi v slovenski zborovski ustvarjalnosti: K. Pahor: «Očenaš hlapca Jerneja», U. Vrabec: «Punt» - izvaja komorni zbor Radia Zagreb p. v. Slavka Zlatića; 22.15 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327.1 m, 202.1 m, 212.4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00.

11.00 Radijski koledar; 11.05 Gospodinjski nasveti; 11.15 20 minut z Ljubljanskim plesnim sekstetom in zabavnim oktetom Boruta Lesjaka; 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo - Anny Tichy: In za hrbtom mi rabelj stoji (ponovitev); 12.10 Lahek opoldanski glasbeni spored; 12.40 Tenorist Dino de Costa (Atene) poje grške narodne pesmi, pri klavirji Marijan Vodopivec; 13.30 Pisan spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi pojo zbori in solisti; 15.15 Zabavna glasba; 15.30 Utrinki iz literature; 15.45 Lev Vsevolod Ivanov: Logi; 16.00 Popoldanski simfonični koncert; 18.15 Slovenske narodne pesmi iz Prekmurja poje Mariborski komorni zbor; 18.45 Tangi in passodobli; 20.00 R. Wagner: Parsifal, III. dej.

TELEVIZIJA

17.30 Film «Ne gremo delat»; 18.45 Simfonični koncert, dirigira Nino Sonzogno; 20.30 Vesti in semafor; 20.55 Film iz Schubertovega življenja «Ječa ljubezni»; 22.50 Ponovitev poročil.

IZIDI VOLITEV V TOVARNIŠKE ODBORE

Delavska zveza ohranila večino v ladjedelnici Sv. Roka

Na glavnem ravnateljstvu CRDA je dobila vseh pet predstavnikov Delavska zbornica - Napredovanje Delavske zveze v predilnici bombaža «San Giusto»

Včeraj so bile volitve tovarniških odborov v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah, na glavnem ravnateljstvu CRDA v Trstu in v predilnici bombaža «San Giusto» v industrijskem pristanišču v Žavljah.

V ladjedelnici Sv. Roka je glasovalo 590 delavcev od 605, ki so imeli pravico glasovanja. Delavska zveza je dobila 2.343 glasov ali 68,7 odstotka, Delavska zbornica pa 1.067 glasov ali 31.3 odstotka. Med uradniki je dobila Delavska zveza 11 glasov, Delavska zbornica pa 48 glasov. Na podlagi volilnih izidov bo imela Delavska zveza v tovarniškem odboru 4 predstavnike, in sicer samo delavce. Delavska zbornica pa 3 predstavnike, to je 2 delavca in enega uradnika. V primerjavi s prejšnjimi volitvami je Delavska zbornica pridobila enega predstavnika med delavci, ker je v prejšnjem tovarniškem odboru predstavljalo Delavsko zvezo pet delavcev.

Na prejšnjih volitvah je dobila Delavska zveza 2.660 glasov, sedaj pa 317 glasov manj, kar je treba pripisati tudi odpustu določenega števila delavcev. Delavska zbornica pa se je med delavci povzpela od 847 na 1067 glasov, kar pomeni, da je glasovalo zanjo okrog 36 delavcev več kot zadnjič. Med uradniki pa se ni položaj bistveno spremenil, ker ni imela Delavska zveza tudi prej nobenega zastopnika te kategorije. Delavska zveza je torej ohranila v tovarniškem odboru večino.

V tovarniškem odboru glavnega ravnateljstva CRDA je dobila vseh pet predstavnikov, to je štiri uradnike in enega delavca Delavska zbornica. V prejšnjem odboru je imela Delavska zveza enega predstavnika med uradniki, ki ga je to pot izgubila. Med uradniki je dobila Delavska zbornica 860 glasov, Delavska zveza pa 50 glasov; med delavci Delavska zbornica 60 glasov, Delavska zveza pa 14 glasov. Ta rezultat ni presenetil nikogar, ker so ga spričo neposrednega pritiska inž. Pacchiarinija na osebje glavnega ravnateljstva pričakovali.

V predilnici bombaža «San Giusto» pa je zaznamovala Delavska zveza precejšen uspeh in povečala število glasov za dobrih 20 odstotkov. Na prejšnjih volitvah je namreč dobila 65 glasov, ali 21.96 odstotka, sedaj pa 132 glasov ali 42,5 odst. Delavska zbornica pa je dobila na prejšnjih volitvah 231 glasov ali 78,04 odstotka, sedaj pa 178 glasov ali 57,5 odstotka. Število sedežev v tovarniškem odboru pa je ostalo nespremenjeno, ker je bil Delavski zvezi dodeljen 1 zastopnik, Delavski zbornici pa dva. Sindikat tekstilnih delavcev Delavske zveze je izrekel delavkam v tem podjetju pohvalo.

○ Županstvo sporoča, da bo v sredo 2. novembra od 11. v sobi št. 202 občinske palače 56. žrebanje obveznic posojila tržaškega mesta od leta 1899 v določeni višini za amortizacijo.

Izžrebane obveznice bodo plačali 15 dni po žrebanju na davkariji v razmerju 60 lir za vsakih sto kron nezamenjanih obveznic, «al pari» pa za zamenjane.

Brutalen napad v Rocolu

Sinoči okoli 20. ure se je v Rocolu dogodil brutalen napad, katerega žrtev je postala komaj 17-letna Savina C., ki jo je med potjo proti domu na nerazsvetljenem delu ceste napadel neki neznanec srednjih let in jo je kljub dežju slekel skoraj do nagega in se nad njo spozabil, tako da je dvakrat padla v nezavest. Ko je dekle prišla zopet k sebi, je videla samo neznanca, kako je izginil v temi. Ogrnila se je s plaščem in stekla domov, kjer je domačim obrazložila, kaj se ji je pripetilo.

Kmalu zatem so dekle odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli na ginekološkem oddelku. Tu jo bodo zdravniki natančno pregledali, da ugotovijo morebitne poškodbe. Tudi policijski agenti so prišli po telefonskem obvestilu na kraj ter pregledali s sodelovanjem prebivalcev vso okolico, vendar brezuspešno. Policija je uvedla strogo preiskavo.

○ Poštna uprava sporoča, da se bo 1. novembra urad za plačevanje pokojnin preselil iz Ul. S. Nicolò 5 na Trg Libertà št. 3 B.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Obsojen tihotapec

1. junija letos so agenti finančne straže, katerih naloga je preprečevanje tihotapskega delovanja, zaradi sumljivega vedenja ustavili v bližini Ul. del Toro 56-letnega Antonia De Mattea rojenega v Foggi, a stanujočega v našem mestu v Ul. Crispi in ga preiskali. Agenti se niso zmotili: pri možu so namreč našli 150 kremenčkov avstrijskega izvora in 160 cigaretnih papirčkov brez predpisanega žiga državnega monopola.

De Mattea, ki je znan kot tihotapec, zaradi česar je bil že 12 krat obsojen in so ga celo proglasiti za profesionalnega tihotapca, so odpeljali na poveljstvo, kjer je priznal, da je zaplenjeno blago njegova last. Oboje je kupil za 340 lir od dveh neznancev in ga je nameraval obdržati zase. Zanikal je, da bi hotel kamenčke in papirčke prodati.

Seveda se je moral mož zagovarjati pred sodiščem, ki ga je včeraj obsodilo zaradi tihotapstva kamenčkov in papirčkov in zato ker ni plačal trošarinskega davka, skupno na 3 mesece zapora in na 2.550 lir globe. Ponovno so ga proglasili za družbi nevarnega in bo moral po nalogu sodišča po prestani kazni oditi na prisilno delo.

Preds. Fabrio, tož. De Franco, zapisn. Urbani, obramba odv. Padovani.

ENA IZMED GLAVNIH ZAHTEV TRŽAŠKEGA PREBIVALSTVA

Ustanovitev integralne proste cone nujna za rešitev gospodarske krize

Po načrtu vladne komisije naj bi bila tržaška prosta cona podobna oni v goriški pokrajini - Delegacija Mestnega odbora bo odšla v Rim?

Ustanovitev integralne proste cone za tržaško področje je eno glavnih vprašanj, ki so na dnevnem redu v zvezi z ukrepi, ki bi jih morala sprejeti vlada za rešitev gospodarske krize.

Pred letom dni je bil ustanovljen Mestni odbor za prosto cono, v katerem so zastopana skoraj vsa gospodarska združenja in ustanove, razne kulturne in druge ustanove in vsi okoliški občinski sveti na področju, ki nedvomno predstavljajo ogromno večino prebivalstva. Da bi bila akcija za ustanovitev proste cone še močnejša je začel odbor za prosto cono izdajati poseben list «La Zona Franca», ki se ukvarja izključno s tem vprašanjem in objavlja članke in drugo gradivo, kjer je prepričljivo dokazana in utemeljena zahteva po ustanovitvi proste cone. Gibanje za ustanovitev proste cone se je tako razvilo in postalo tako močno, da se mu vlada ni mogla dolgo upirati in je bila zato prisiljena, da imenuje posebno vladno komisijo za proučevanje tržaške proste cone. Ta komisija je prišla v Trst in je zaslišala predstavnike vseh gospodarskih, političnih in upravnih ustanov in organizacij, posamezne strokovnjake in politične osebnosti, ki so ji nudili gradivo, na osnovi katerega bi morala naknadno sklepati o ustanovitvi proste cone ali proti njej.

Znano je, da se je večina ustanov, organizacij in oseb izjavila za ustanovitev proste cone in da je le manjšina nasprotovala tej rešitvi. Sedaj pa bi morala vladna komisija že končati s svojim delom in pričakujejo, da bo v kratkem predložila svoje sklepe vladi. Sodeč po nekaterih vesteh iz Rima, ni vladna komisija, ki jo sestavljajo predstavniki nekaterih ministrstev, preveč naklonjena zahtevi po integralni prosti coni in je baje pripravila neki «kompromisni» načrt, ki naj bi zadovoljil samo nekatere ožje kroge veletrgovcev. Po načrtu vladne komisije naj bi bila v Trstu ustanovljena «odprta» prosta cona po vzorcu sedanje goriške proste cone, ki ne prinaša prebivalstvu nobenih koristi. Jasno je, da takšna rešitev ne more zadovoljiti Tržačanov, ki že toliko časa zahtevajo odločne ukrepe v korist vseh gospodarskih panog, ki so v veliki krizi.

Pričakuje se tudi, da bodo v teh dneh odpotovali v Rim predstavniki Mestnega odbora za prosto cono, da posredujejo pri pristojnih organih za ustanovitev integralne proste cone.

Večkrat smo že poudarili, da prosta cona sama ne more rešiti vseh vprašanj tržaškega gospodarstva, ker imamo še vprašanje pomorstva, pristaniškega režima, mednarodnih pogodb o pristanišču itd. Ladjedelniška industrija pa bi s prosto cono mnogo pridobila, ker bi lahko nabavila surovine po nižji ceni, prav tako tekoča goriva itd. To velja tudi za druge industrije. Zato je proglasitev carine prostega področja na Tržaškem tesno povezana z vsemi temi dejavnostmi. Poleg tega bi prosta cona nudila velike koristi potrošnikom. Na osnovi raznih proučevanj, bi se cene potrošniških predmetov znižale za povprečno 20 odstotkov. To znižanje bi vplivalo na povišanje življenjske ravni prebivalstva in na kupno moč denarja v obtoku. Naravno je, da bi prebivalstvo več potrošilo, da bi se povečala predvsem prodaja živil, obleke, obutve, hišnih električnih aparatov in drugih predmetov, kar bi hkrati povzročilo večji obtok blaga v trgovini na drobno. Ustanovitev proste cone, bi tudi rešila vprašanje brezposelnosti, ker bi se skoraj vse industrijske, pristaniške in trgovinske dejavnosti povečale in absorbirale razpoložljivo delovno silo, ki se danes na žalost mora seliti v tujino.

Vse te ugotovitve so bile jasno obrazložene vladni komisiji za proučevanje tržaške proste cone, ki bi jih morala vzeti v poštev in jih sprejeti, če hočejo dejansko pomagati Trstu. Mi smo prvi, ki se veselimo vsakega, tudi najmanjšega ukrepa v korist mestnega gospodarstva. Ne moremo pa se zadovoljiti s polovičnimi in morda še manjšimi dokončnimi ukrepi v nadomestilo tega, kar Trst nujno potrebuje.

Zato je potrebno, da se vlada odloči za takojšnje učinkovite gospodarski ukrepe v korist Trsta, med katere spada tudi ustanovitev integralne proste cone.

Aretiran pijanec

Medtem ko je neki policijski agent stal v stražarnici pri begunskem taborišču v Ul. delle Docce, je okoli 22. ure 16. t. m. slišal kričanje nekega pijanega človeka, ki je vrhutega glasno preklinjal. Agent se je približal možakarju, ki so ga kasneje identificirali za 43-letnega Natala Čoka iz Ul. delle Docce 59 ter ga pozval naj gre z njim. Ker mu Čok ni hotel slediti niti mu pokazati osebnih dokumentov ter je hotel celo zbežati, je moral agent poklicati na pomoč nekega begunca, s čigar pomočjo je Čoka prisilil k pameti. Moža so nato odpeljali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki ugotovili vinjenost.

Iz bolnišnice je Čok romal naravnost v zapor, kjer bo čakal na razpravo, na kateri se bo moral zagovarjati zaradi žalitve in upora proti javnemu funkcionarju, pijanosti in preklinjanja.

Kolesar jo je podrl

S prognozo okrevanja v 10 ali 30 dneh so zaradi verjetnih kostnih poškodb sprejeli na ortopedskem oddelku 90-letno Fortunato Montagnolo vd. Cavallino iz Ul. Mazzini, katero so bolničarji Rdečega križa našli v baru «Rex». Ženska ni znala obrazložiti kaj se ji je pripetilo, vendar kaže, da jo je v bližini bara podrl na tla neki kolesar.

PRED ZASEDANJI POROTNEGA IN PRIZIVNEGA SODIŠČA

DOLGA VRSTA OBSOJENCEV od novembra pred prizivnim sodiščem

Med drugim bodo obravnavali primere roparskih napadov, primer uboja trgovca Olinda Bianca in priziv Marija Krizmančiča

Po večmesečnem zatišju bo novembra ponovno začelo zasedati porotno in porotno-prizivno sodišča. Vrstni red razprav na porotnem sodišču še ni znan, medtem ko je bil objavljen vrstni red prizivnih razprav.

8. novembra bo sodišče razpravljalo o prizivu Albina Superina, ki je bil obsojen 4. maja letos zaradi poskusnega umora na 4 leta in 8 mesecev zapora ter na plačilo 4.000 lir denarne kazni.

Teden dni kasneje pa se bodo znašli na zatožni klopi Mariano Cernaz, Dario Koslovich, Silvester Kozlovich in Cristiano Cernaz, ki so bili obsojeni 25. maja letos zaradi roparskega napada in številnih tatvin na strogo zaporno kazen, ki je bila za prvega 11 let, 11 mesecev in 15 dni zapora ter na 77.333 lir globe, medtem ko so ostale obsodili na zaporne kazni od 10 let, 11 mesecev in 10 dni pa do 6 let in 6 mesecev. Z njimi bodo na isti klopi sedeli tudi ostali manjši obtoženci, ki jih je sodišče spoznalo za krive obtožbe nakupa ukradenega blaga.

22. istega meseca pa bosta prišla na vrsto Giuseppe Gentili in Paolo Carinci, oba iz Rima, ki sta izvršila v Trstu roparski napad, zaradi česar so ju junija letos obsodili na 9 let zapora in 102.000 lir globe oziroma na 4 leta, 5 mesecev in 10 dni zapora ter na 60.000 lir globe.

Tudi Tullio Baselli in Claudio Basich, ki sta bila obtožena, da sta s pomočjo Carmen Vidmanove izvršila roparski napad na neko starko, sta vložila priziv proti razsodbi, s katero sta bila obsojena za rop in za razne manjše prekrške na 2 leti in 2 meseca zapora ter na denarno globo oziroma na 2 leti 10 mesece in 20 dni zapora ter na 44.000 lir globe. O njunem položaju bodo razpravljali 29. prihodnjega meseca.

6. decembra pa se bo zopet govorilo o uboju trgovca Olinda Bianca, zaradi katerega je moral Giovanni Bozzola sedeti leto dni v zaporu in so ga nato julija 1954. leta oprostili zaradi pomanjkanja dokazov. Proti razsodbi je bil vložen priziv, ki ga bodo sedaj po poldrugem letu ponovno vzeli v pretres. Istočasno bodo razpravljali tudi o prizivu Enrica Sulligoja, bivšega šoferja pokojnega trgovca, ki je bil obsojen zaradi posesti ukradenega blaga.

Prvi del zasedanja prizivnega sodišča bosta zaključili prizivni razpravi o Mariju Krizmančiču. 12. decembra bodo njegovi odvetniki obrazložili vzroke, ki so jih prisilili, da so proti obsodbi za očetomor na 17 let ječe, vložili priziv. Istočasno bodo spregovorili tudi o Krizmančičevi ženi, ki jo je porotno sodišče 30. maja 1953. leta oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov. Teden dni kasneje pa bo Krizmančič ponovno prišel na vrsto, razen seveda če ne bo dosegel spojitev obeh razprav. Tokrat se bo govorilo o umoru bivšega finančnega agenta Buongiorna. Kakor je znano, so oblasti obtožile Krizmančiča in Antona Brajnika umora in po dolgotrajnem procesu ju je moralo sodišče 18. maja letos oprostiti zaradi pomanjkanja dokazov. Proti razsodbi sta njegova odvetnika vložila priziv in kakor kaže, je isto storil tudi javni tožilec. Za razpravo vlada precejšnje zanimanje, predvsem ker se je že na porotnem sodišču spregovorilo tudi o londonski spomenici o soglasju. Eden izmed odvetnikov je namreč zahteval na podlagi člena 6 sporazuma ukinitev sodnega postopka, kar pa sodišče, kljub političnemu ozadju dogodka, ni sprejelo.

Kap ga je zadela

Medtem ko je bil zaposlen pri urejevanju projekcijskega aparata v dvorani kina «Secolo», last Enal iz Sv. Ivana, je 59-letnemu Carlu Lussiju iz Ul. Ghirlandaio postalo nepričakovano slabo in se je zrušil na tla, kjer je izdihnil. Zdravnik, ki je prišel na mesto, je ugotovil, da je smrt nastopila zaradi srčne kapi. Truplo pokojnika so kasneje odpeljali v mrtvašnico splošne bolnice.

Z 10 m višine padla na tla

Okoli pol desetih zvečer so z rešilnim avtom pripeljali v bolnišnico 30-letnega Fiorenza Strappazzona iz Industrijske ulice, katerega so zaradi verjetnega zloma hrbtenice in obeh nog pridržali na ortopedskem oddelku.

Strappazzon je izjavil, da je v Tržaškem arzenalu, kjer je zaposlen pri gradnji plavajočega doka, med hojo po železni lestvi padel z višine 10 metrov na tla. Če ne bo komplikacij, bo ponesrečeni Strappazzon okreval v 30 dneh.

Nesreča na delu

V trenutku ko je 27-letni Ivan Zafran iz Loga pri Dolini položil v «Tržaški steklarni» v Žavljah, kjer je zaposlen, veliko šipo ob stojalo, se je razdrobila, pri čemer so ga drobci ranili po prstu desne roke.

Zafran se je moral z rešilnim avtom zateči v bolnišnico, kjer so ga pridržali s prognozo okrevanja v 7 ali 8 dneh na I. kirurškem oddelku.

Avto ga je podrl

Popoldne malo pred 17. uro pa so morali zaradi zloma lopatice in udarcev na glavi sprejeti na ortopedskem oddelku 71-letnega upokojenca Ivana Matevca iz Ul. Molin a vento, ki se je zatekel v bolnišnico z rešilnim avtom Rdečega križa.

Kakor je prometna policija ugotovila, je v Matevca, ki je blizu Larga Pestalozzi prekoračil Ul. Molin a vento, zadel s svojim avtom 44-letni Antonio Castorina iz Videmske ulice.

Zakaj je padla?

V spremstvu matere je proti večeru prišla v bolnišnico 12-letna Cecilija Rijavec iz Ul. Media, katero so zaradi udarca na glavi pridržali na I. kirurškem oddelku. Dekletce, ki bo zelo verjetno okrevalo v 5 ali najkasneje v 10 dneh, je izjavilo, da se je naenkrat znašlo na Trgu Goldoni blizu trgovine Castiglioni na tleh, vendar ni znalo povedati zakaj. Tedaj je namreč privozil mimo neki vespist in dekletce ni vedelo, če jo je vespist podrl na tla ali če je sama padla iz strahu.

Oglasni oddelek TRST Ul. sv Frančiška 20/III tel. 37-338 sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in drugo od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 18. oktobra t. l. se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 11 oseb, porok pa je bilo 16.

POROČILI SO SE: pomorščak Giorgio Steiner in gospodinja Anna Gentile, mehanik Adriano Seles in gospodinja Lionella Cadenar, uradnik Rodolfo Buchler in gospodinja Maria Luisa Magagnato, trgovec Francesco Mancuso in bolničarka Alba Fumagalli, tapetnik Guido Cerar in šivilja Maria Grazia Sasso, delavec Edoardo Indiano in delavka Elisabetta Borello; trg. pomočnik Guglielmo Corsalini in gospodinja Savina Rizzitelli, mehanik Mario Ramani in vezilja Andreina Bartole, slaščičar Francesco Patti in baristka Natalia Giurissevich, uradnik Pietro Franco in gospodinja Mafalda Cariglioni, tesar Rodolfo Gasivoda in trg. pomočnica Ester Terzon, električar Pasquale Mineo in gospodinja Maria Circoli, novinar Severino Zucca in gospodinja Gianna Baldassi, geometer Antonio Tromba in uradnica Edda Cattaruzza, šofer Egidio Cupez in frizerka Luciana Sivitz, mehanik Luigi Goruppi in gospodinja Jolanda Sodnik.

UMRLI SO: 64-letna Maria Vever vd. Tassini, 78-letna Antonia Just vd. Stare, 63-letni Lorenzo Baldini, 75-letni Anton Savron, 41-letni Guerrino Polli, 53-letni Umberto Kern, 69-letni Giorgio Goicovich Vojnovich, 16-letni Josip Furlan, 40-letni Aldo Bussani, 70-letni Fabio Stradiot, 80-letna Emilia Bidussi vd. Iaksch.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 17,2, najnižja 14,8, ob 17. uri 16,6, zračni tlak 1005,3 narašča, veter 7 km na uro jugovzhodnik, vlaga 87 odst., padavine 4 mm, nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 16,1 stopinje.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Alla Maddalena, Ul. dell'Istria 43; Pizzul Cignola, Korzo 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Harabaglia v Barkovljah; Nicoli v Skednju.

ADRIA EXPRESS
Ul. Cicerone 4 - tel. 29243

Predstavništvo za Radensko Slatino, Rogaško Slatino in Dobrno

Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za Jugoslavijo

IZLETI
Prodaja voznih listkov za avtobuse:
Milano, dnevni odhodi ob 21
Genova, poned., sreda in petek ob 21
Como - Chiasso, torek, četrtek, sobota in nedelja ob 21
Videm (Udine), dnevni odhodi ob 6.30, 7.30 in 8.30.
Belluno, dnevni odhodi ob 6.30
Treviso, dnevni odhodi ob 8.30

V tragični nezgodi je izgubil svoje mlado življenje 16-letni

Josip Furlan

Žalostno vest naznanjajo žalujoča mama, oče, strici, dedi, bratranci in ostalo sorodstvo.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo danes, 19. t. m. ob 16.15 iz hiše žalosti, Strada vecchia dell'Istria 229.

VALDO MAGNANI NA SESTANKU NSZ V BOLOGNI

Osnovna naloga socialistov je v uresničenju enotnosti in v zmagi na upravnih volitvah

Pred kratkim je bil v Bologni sestanek federacij Neodvisne socialistične zveze (USI) za srednje in severnoitalijanske pokrajine, na katerem se je razpravljalo o splošni notranji in mednarodni politični situaciji, kakor tudi o konkretnih nalogah, ki se v novih pogojih postavljajo pred neodvisne socialiste, posebno na predvečer novih upravnih volitev, ki bodo v kratkem.

Politično poročilo je podal član glavnega tajništva Valdo Magnani. V uvodu se je najprej dotaknil nekaterih bistvenih sprememb v mednarodni politični situaciji, ki so odločilnega pomena tudi za nadaljnji razvoj svetovnega delavskega gibanja. Vzpostavitev avstrijske neodvisnosti, beograjski sestanek med jugoslovanskimi in sovjetskimi predstavniki, naraščajoči odpor zasužnjenih narodov proti kolonializmu, kakor tudi ponovna stremljenja, da bi se našel ustrezen način za dosego nemške združitve, vse to, je rekel Magnani, so elementi, ki bodo še naprej razvijali politiko za popustitev napetosti v svetu in normalizacijo odnosov med narodi in državami. Ta proces se bo nadaljeval, ker se mora nadaljevati, bodisi zaradi strahu pred nepopisnimi posledicami atomskega uničenja, bodisi zaradi notranjih težav, ki so vsaj zabredle posamezne dežele zaradi dosedanje slepe politike blokov bodisi zaradi naraščajočih osvobodilnih stremljenj in odpora, ki ga kažejo neodvisni kolonialni narodi.

Kakšne so lahko posledice tako spremenjenih mednarodnih političnih pogojev, oziroma kakšen je vpliv, ki ga ti imajo na razvoj italijanskega delavskega gibanja? Predvsem je bila z beograjskim sestankom, je poudaril Magnani, izražena revizija nekaterih osnovnih načel stalinske politike: obsojena je bila dosedanja politika blokov in sprejeta načela, da je vprašanje načina, oblik in sredstev v borbi za uveljavitev socialističnega družbenega reda v vsaki posamezni deželi zadeva tamkajšnjih socialističnih gibanj in strank.

Tudi je nadaljeval tovariš Magnani, smo se že od vsega začetka borili za to načelo. Že leta 1951 smo rekli: «Ne z Ameriko,» smo v tem ne vrsti imeli v mislih to, da bi zmanjšali, oziroma celo odpravili tuje vplive v našem notranjepolitičnem življenju, se pravi v življenju in delu tudi socialističnih gibanj pri nas kot povsod. Zavzemali smo uveljavitev načel demokracije, in to tako v mednarodnem obsegu kot v posameznih socialističnih strankah.

Najbolj tipičen primer tega škodljivega političnega podrejanja in odvisnosti v italijanskem delavskem gibanju imamo, je rekel, v odnosu, ki je od leta 1947 naprej obstajal med PSI in KPI, kar je za razvoj italijanskih naprednih socialističnih sil lahko imelo samo škodljive posledice. Zahteva po svobodi iniciative, kritike, zahteva po avtonomiji političnega mišljenja in akcije v okviru socialističnih gibanj pa se v praktičnem primeru italijanskih razmer ne sme tolmačiti kot zlonamerno napad proti KPI, marveč kot upravičena in razumljiva zahteva po uveljavitvi nekega osnovnega naprednega načela, brez katerega si ni moč niti zamišljati potrebne okrepitve socialističnega gibanja kot celote in združitev posameznih socialističnih gibanj v enotni akciji za dosego skupnega cilja.

Po drugi strani pa se je tudi PSDI, ki je še leta 1947, in to popolnoma upravičeno, kritizirala napredne stalinske metode, danes spremenila v navadno orodje političnih špekulacij večinske demokristjanske stranke.

V svojem nadaljnjem izvajanju je Magnani poudaril, da je osnovni cilj Neodvisne socialistične zveze v tem, da se doseže enotnost socialističnih gibanj, kakor tudi, da se ta enotnost uporabi kot orodje v borbi za neodvisnost delavskega gibanja od politike blokov. Omenil je, da so danes pogoji za dosego takšne enotnosti boljši kot so bili doslej in da je treba potemtakem nemudoma pristopiti k ukrepom, s pomočjo katerih bi se doslej pretežno ideološke in propagandistične postavke Neodvisne socialistične zveze izrazile v konkretni politični akciji.

V svojem govoru se je tovariš Magnani zatem dotaknil tudi razmer, ki vladajo v PSI kot eni najmočnejših socialističnih strank Italije, pri čemer je ugotovil, da je njeno stanje močno obeleženo z določenimi notranjimi nasprotji. Poleg številnih negativnih pojavov pa je treba omeniti, je rekel, tudi nekatere pozitivne, kot na pr. večjo pripravljenost za enakopravno diskusijo in težnjo, da se vzpostavijo odnosi z ostalimi socialističnimi skupinami.

Med ostalimi manjšimi socialističnimi skupinami pa se je zadnji čas pojavila težnja, ki jo je Neodvisna socialistična zveza ves čas zastopala, da bi namreč vse manjše socialistične skupine pristopile k izdelavi neke skupne in enotne politike. Glede tega stoji stvar trenutno takole: po eni strani stojita Neodvisna socialistična zveza in levica PSDI na stališču, po katerem bi se takšna enotnost dosegla samo v okviru socialističnih skupin, UP (Unità Popolare) pa nasprotno zastopa mnenje, da bi moral biti sporazum mnogo širši in bi moral zajemati tudi levico PLI ter nekatere druge radikalne skupine. Toda, je poudaril tovariš Magnani, mnenja smo, da bi to ne imelo smisla, ker je znano, kakšna bi mogla biti osnovna težnja podobne radikalne skupine: samo nekoliko bolj elastična obramba obstoječega italijanskega političnoekonomskega sistema, na kar je nemogoče pristati, ker je namen socialistov temeljito spremeniti prav sam ta sistem. Vsa takšna in podobna vprašanja pa je treba v prvi vrsti reševati v praktični akciji, tako na primer, ko pride do skorajšnjih upravnih volitev. Ob tej priliki bo treba na osnovi konkretne situacije poiskati potrebne stične točke in določiti, navzlic obstoječim zaprekam, enotno konkretno akcijo za rešitev številnih konkretnih vprašanj. Eno teh konkretnih vprašanj predstavlja na pr. vprašanje občinskih samouprav, ki so doslej bolj ali manj bile prepuščene nasilju demokristjanov. To bi danes moralo predstavljati osnovni neposredni politični smoter vseh socialističnih sil, ki teže za svojo združitvijo in neodvisnostjo. Zato se je treba, je poudaril tovariš Magnani, spričo omenjenih skorajšnjih volitev boriti za dosego enotnih socialističnih list po vsej Italiji, in sicer takšnih, ki bi vključevale vse socialistične skupine od PSI do PSDI.

Kot je razvidno iz tega, kar je tov. Valdo Magnani povedal v zvezi s trenutnim položajem in nalogami, ki se jih mora v dani situaciji lotiti Neodvisna socialistična zveza kot politična skupina, nastopajoča v imenu socialističnih načel, to je v interesu delavcev in vseh delovnih ljudi, bi bilo za zagotovitev teh interesov, kakor tudi za nadaljnjo demokratizacijo dežele v prvi vrsti potrebno poiskati neko osnovo za enoten politični nastop vseh naprednih socialističnih sil, nakar bi bila borba proti monopoliziranju javnega in državnega življenja s strani vladajoče demokristjanske stranke ter njenih trabantov neprimerno uspešnejša. To so v bistvu, potem ko je tovariš Magnani končal svoje poročilo, poudarili tudi vsi diskutanti. Navajajoč naravnost porazno stanje, v katerem se danes delavski razred, izročen na milost in nemilost delodajalcem in političnemu pritisku vladajoče stranke, so ponovno zatrjevali, da lahko samo enotna in organizirana akcija vseh socialističnih skupin lahko zagotovi potrebno izboljšanje tako na sindikalnem področju kot na vseh drugih področjih družbenega življenja.

Pogled na obsežno makovo polje v Makedoniji

IZ NEKDAJ NAJBOLJ ZAOSTALE DEŽELE

Makedonija se uspešno razvija

Medtem ko je še do nedavnega dobivala nad 3 milijarde pomoči, je že lansko leto dala v zvezni fond nad 3 in pol milijarde dinarjev

Makedonija je bila ena najbolj zaostalih republik Jugoslavije. V desetih letih po osvoboditvi je ljudstvo te zaostale dežele doseglo velike uspehe, na katere naletimo tako rekoč na vsakem koraku. Ljudska republika Makedonija je sedaj, po vojni, prvič v svoji zgodovini imela pogoje, da se svobodno razvija. To je vplivalo na ljudstvo Makedonije, ki je spoznalo, da dela zase, za svojo skupnost in je zato pokazalo izreden polet tako v obnovi v prvih povojnih letih, kot tudi v nadaljnji izgradnji svoje dežele. Uresničenje te politike enakopravnosti se opaža na vseh področjih. Potrebno pa je pri tem poudariti, da bi si brez pomoči tudi ostale jugoslovanske skupnosti ne bilo mogoče zamisliti tako uspešnega vzpona Makedonije iz zaostalosti, v kateri jo je zapustila preteklost. Še več let po vojni je bila skupna potrošnja v Makedoniji večja od njenega nacionalnega dohodka. Leta 1950 na pr. je bila njena potrošnja za 3.250,000.000 dinarjev večja od njenega nacionalnega dohodka, leta 1953 se je ta, da se tako izrazimo, primanjkljaj povzpel celo na 8 milijard 919 milijonov dinarjev. Leto 1954 pa je dalo že 702 milijona «viška».

Za leto 1954 je bilo predvideno, da bo Makedonija še vedno dobila nekaj sredstev iz zveznega fonda, medtem ko je dejansko sama dala v zvezni fond kar 3,612 milijonov dinarjev. To povsem jasno govori o porastu proizvajalnih sil v Makedoniji.

Gospodarski razvoj Makedonije je pogojen tudi s tem, da razpolaga z velikimi bogastvi, ki so temelj njenega napredka. Makedonija ima na razpolago mnogo rudnih bogastev, ki pa še niso niti dovolj raziskana. Že pri dosedanjih raziskovanjih so odkrili ležišča železne rude z rezervami kakih 45 milijonov ton, nadalje so odkrili ležišča kroma z rezervami kakih 600.000 ton, potem svinčene rude v višini 3 milijone 600.000 ton itd. Poleg tega so v Makedoniji odkrili ležišča felspata, diatomejske zemlje, mavca, lapora, kvarcita in drugih nekovinskih rud. Makedonija sicer nima večjih ležišč premoga, zato pa je bogata z vodno silo, ki po dosedanjih računih lahko daje 6.5 milijarde kilovatnih ur električne energije na leto. K temu je treba dodati, da so tako sestav zemljišča kakor tudi klimatski pogoji zelo primerni za razvoj poljedelstva in predvsem industrijskih kultur, vrtnarstva in vinogradništva.

Kako je bila Makedonija pred drugo svetovno vojno zaostala, nam pove sledeča številka: v nekaj desetin malih podjetij, kolikor jih je bilo pred vojno, je bilo zaposlenih komaj 3360 delavcev in vsa ta «industrija» je sodelovala v nacionalnem dohodku komaj s 7 odst., torej še manj kot obrtništvo.

O gospodarskem razvoju Makedonije lahko govorimo šele v povojnih letih. Napori makedonskega ljudstva, kakor tudi pomoč vse jugoslovanske skupnosti, so pripomogli, da se je predvojno stanje naglo spremenilo in da so se postavili temelji za nadaljnji razvoj. V obdobju med letom 1947 do 1954 je bilo vloženih v makedonsko gospodarstvo 96 milijard dinarjev, v družbeni standard pa nekaj manj kot 25 milijard. Pri investicijah je bil glavni poudarek na gradnji industrijskih objektov, v kar je bilo vloženih 57 milijard dinarjev. Na drugem mestu je poljedelstvo z nekaj nad 19 milijardami, približno enaka vsota je bila vložena v promet, 6.5 milijarde pa za prosveto in kulturo.

Industrializacija Makedonije se je razvijala postopoma. Najprej so gradili manjše industrijske objekte in hidrocentrale, nato pa so začeli graditi velike objekte, ki zavzemajo mesto že v celotnem jugoslovanskem gospodarskem potencialu. V letošnjem in prihodnjem letu bodo začeli z obratovanjem novi objekti kot na pr. hidrocentrala Mavrovo ,tovarna hladilnikov, tovarna cevi, tkalnica v Stipu, tovarna kromovih spojin, tkalnica volnenih izdelkov v Tetovu in tovarna svilenih tkanin v Titovem Velesu.

V zadnjih desetih letih se je proizvodnja električne energije v Makedoniji povečala za dvanajstkrat. S puščanjem v pogon hidrocentrale Mavrovo se bo ta proizvodnja še mnogo bolj povečala, saj bo ta centrala dajala 400 milijonov kilovatnih ur električne energije na leto.

Pred vojno Makedonija praktično ni poznala kovinske industrije. V zadnjih desetih letih pa so bile zgrajene tovarne, ki že dajejo svoje prve količine železa odnosno železnih izdelkov. Ker pa je Makedonija razmeroma bogata tudi z nekovinskimi rudami, se posveča velika pozornost podjetjem, ki izkoriščajo te surovine. Mnogo sredstev so zato porabili za ureditev rudnika in separacije azbesta, za gradnjo tovarne ognjevarnih sredstev, za gradnjo tovarne porcelana, ki daje že 6,250 ton porcelana in sanitarne keramike na leto. Ta podjetja že delujejo. Gradi pa se še tovarna cementa in tovarna termoizolacijskega materiala, dočim je tovarna stekla v neposredni okolici Skopja že v poizkusnem pogonu.

Rekli smo, da so posamezne tovarne še v gradnji, nočim druge že obratujejo. Zato ni nič čudnega, če se je zaradi tega skupni obseg proizvodnje v letu 1954, v primerjavi z obsegom proizvodnje v letu 1939, povečal za 351 odstotkov. Ko bodo začele z obratovanjem še tovarne, ki so v gradnji, se bo ta odstotek še mnogo povečal. V novih podjetjih v Makedoniji dela danes več kot 20 tisoč delavcev več kot pred vojno.

Zdaj pa še nekaj o poljedelstvu. Rekli smo že, da je bilo do leta 1954 vloženih v poljedelstvo Makedonije več kot 19 miljard dinarjev. Večina teh sredstev je šla za melioracijska dela. Zaradi tega se danes makedonsko poljedelstvo lahko pohvali s postopnim menjanjem svoje strukture in z že dokajšnjo mehanizacijo. Če temu dodamo še postopno uporabljanje umetnih gnojil in drugih tehničnih in strokovnih sil, lahko rečemo, da se je tudi makedonsko poljedelstvo napotilo k sodobnejšemu obdelovanju zemlje.

Vse to skupaj: industrializacija in izboljšanje pogojev v poljedelstvu, kakor tudi dvig splošne proizvodnje, ima za posledico tudi čedalje večji kulturni dvig makedonskega ljudstva, dvig splošnega zdravstvenega stanja in dvig življenjske ravni nasploh.

KAKO SE V ZDA BORIJO PROTI NAJHUJŠI BOLEZNI - RAKU

80% žensk mesta Memphis sodeluje pri enem poizkusu

Štiri smeri ameriških naporov proti raku: strokovno izpopolnjevanje zdravstvenega kadra, zdravstveno poučevanje ljudstva, poizkusi na živalih in ljudeh ter epidemiološke študije

Strokovnjak za rakaste bolezni dr. Harold Dorn je član svetovne zdravstvene organizacije in sicer vprav za vprašanje raka. Poglejmo, kaj meni dr. Dorn o tem, kaj se da napraviti proti tej «moderni» bolezni. V ta namen bomo navedli napore, ki jih delajo na tem področju v ZDA in ki jih je dr. Dorn navedel:

Za raziskovanje obolenj za rakom se je treba opreti na druge temelje kot pri ostalih boleznih. V ZDA na primer usmerjajo svoje napore glede tega v več smereh: Predvsem skušajo izpopolniti strokovnost zdravnikov, nadalje skušajo zagotoviti vsa sredstva za čimprejšnje odkritje obolelih in za njihovo čimprejšnje zdravljenje. V ZDA je vsaka ordinacija ali ambulanta center za čimprejšnje odkritje bolezni. V vsaki bolnici, ki hoče dobiti od strokovnega združenja kirurgov potrdilo, da ustreza sodobnim zahtevam, je tudi posebna skupina za zdravljenje tumorjev. Nobenega bolnika, ki boleha za rakom, ne začno zdraviti, preden ga kolegialno ne pregledajo kirurg, radiolog, internist, patolog in pri ženskah tudi ginekolog. Strokovno izpopolnjevanje v tem smislu se začenja že na vseučilišču. Vseučilišča dooiavajo v ta namen posebne dotacije.

Druga smer naporov v borbi proti raku je v zdravstvenem poučevanju ljudstva. To je ena najbolj širokih tovrstnih akcij. S simptomi bolezni, kakor s potekom bolezni in vsemi ustreznimi podatki se spozna vse prebivalstvo in zato je strah pred to boleznijo danes mnogo manjši kot pred nekaj leti. Vse prebivalstvo pa se zaveda, da mora v borbi proti raku tudi samo sodelovati.

Tretja smer ameriških naporov proti raku je v eksperimentalnih poizkusih. Država in družba sama dajejo v ta namen izredno mnogo sredstev. Na tem področju deluje zelo mnogo strokovnjakov, ki delajo svoje poizkuse na živalih in celo na samih bolnikih. Nacionalni zdravstveni zavod ZDA ima svojo posebno bolnico s 500 posteljami. Od teh 500 postelj jih je 120 določenih samo za bolnike, ki bolehajo za rakom. V tem zavodu deluje tudi posebna skupina strokovnjakov za poizkušanje novih zdravil. V zadnjem času je na vrsti novo zdravilo thio-tepa (trietil enthiofosforamid), ko dobro deluje pri raku na dojkah in jajčnikih ter pri subakutnih in kroničnih leucemijah (rak belih krvnih telesc).

Cetrta smer ameriške dejavnosti v borbi proti raku je v epidemioloških študijah. Proučevanje rakastih obolenj glede na dobo, spol, pleme, socialno poreklo, geografski položaj itd. je neobhodni sestavni del borbe proti raku. Tako je namreč možno najbolje usmeriti napore in izkoriščati razpoložljiva sredstva ter strokovne sile. Poleg tega to služi kot najpopolnejša pot k novim odkritjem o vzrokih te bolezni. Če tem podatkom dodamo še posebne statistične analize, dobimo odgovore tudi na mnoga druga vprašanja, ki bi jih sicer ne mogli rešiti. Zanimivo je proučevanje, ki ga izvajajo v Memphisu, v državi Tennessee. 80 odstotkov žensk tega mesta z več kot dvajsetimi leti starosti sodeluje v poizkusu, kakšno vrednost bo imelo tako imenovano Papanicolauovo barvanje celic iz ustja maternice v zgodnji diagnozi raka. Enkrat na leto se vsaki ženski jemlje bris in se v sumljivih primerih izrezuje delček tkiva. V kolikor se tudi pri drugem poizkusu najdejo isti znaki, je na vrsti majhen kirurški poseg, ki doseže takojšnje ozdravljenje. V kolikor se bo v petih letih smrtnost žensk v Memphisu zaradi te vrste raka znatno zmanjšala, se bo lahko z gotovostjo reklo, da je ta metoda zdravljenja koristna. Podoben zanimiv primer poizkušajo tudi v državi Iowa. Tu je točno ugotovljeno, koliko žensk umre zaradi raka na dojkah. Pred kratkim so prikazovali film pod naslovom «Zgodnje ugotavljanje raka na dojkah». V kolikor bo poizkus v državi Iowa uspel in bo zaradi tega umrlo manj žensk zaradi raka na dojkah, se bo spet lahko z gotovostjo reklo, da je poizkus uspel.

Prav tako se preizkuša tudi odnos med kajenjem in rakom. Dosedanje študije, ki zatrjujejo, da ta povezanost dejansko obstaja, ne zadoščajo. Poizkusi, ki jih vrši nacionalni zavod za rakaste bolezni, bodo doslej trajali od 5 do 6 let in ne le 20 mesecev, kot je bilo v navadi do sedaj. Pri teh poizkusih bo posredno sodelovalo več kot 300.000 oseb.

Iz vsega, kar smo navedli je jasno, da zdravstvena služba v ZDA vlaga v borbo proti raku velikanske napore in velikanska sredstva. To je razumljivo, saj umira od te bolezni v ZDA izredno mnogo ljudi in vsako leto odkrijejo 540.000 novih obolenj. Vendar to ne velja le za ZDA in zato bi bilo zelo koristno in skrajno potrebno, da se tudi drugod lotijo tega vprašanja z mnogo večjo resnostjo in vnemo in predvsem s tem, da dajo na razpolago več sredstev, kajti vneme strokovnjakov je mnogo, toda sredstev je mnogo premalo.

V borbi proti raku se uporablja tudi atomska sila. Na sliki zdravljenje raka v možganih s pomočjo radioaktivnega kobalta. V aparatu je ploščica radioaktivnega kobalta, ki izžareva tako močne žarke, kot bi jih izžareval navaden rentgenski aparat s silo treh milijonov voltov

ZANIMIVA ANKETA NEMŠKIH UČENJAKOV

Kako živi domača mačka

Nedavno so zaključili prvo zares znanstveno anketo o nenavadno zagonetnem načinu življenja in navadah najstarejšega človekovega sostanovalca — mačke. To anketo je s skupino sodelavcev izvedel nemški učenjak dr. Konrad Lorenz, direktor zavoda za psihologijo živali v Buidernu, v Westfaliji.

Večmesečne eksperimente so posvetili vprašanju «razdelitve življenjskega prostora» pri mačkah. Izkazalo se je, da je (kakor levi, tigri in leopardi) vsaka domača mačka absolutni gospodar v miniaturi, ki vlada na svojem ozemlju, na svojem «življenjskem prostoru», ki je strogo ločen od teritorija sosednih mačk in na katerega nima dostopa nobena druga mačka. Vsaka mačka obvlada tri cone, ki jih ljubosumno čuva in nadzoruje pred vdorom drugih mačk.

V prvo cono spada njen brlog, ki bi ga imela, če bi živela v naravi. To je hiša, ki v njej mačka živi, v tej pa neki izbrani kot v sobi: naslonjač, koš za perilo ali zapeček. V tej coni se mačka čuti povsem varno. V njej celo išče stik s človekom in milostno pristaja na določeno familiarnost z njim. Toda v tej coni uživa absolutno vrhovnost; nobena tuja mačka ne sme stopiti na teritorij te cone. Če se to primeri, pride do hudega boja. Zaradi tega je nemogoče rediti hkrati po dve ali več mačk v isti hiši ali stanovanju, ker prej ali slej ena prežene ostale.

Drugo cono so nemški učenjaki imenovali «cono normalnega gibanja». To je navadno dvorišče ali vrt, poleg tega še področje od 50 do 100 m okrog njega. Tudi tu je vsaka mačka izključni gospodar na svojem teritoriju. Človek, kateremu dopušča mačka v prvi coni neko familiarnost, postane tukaj tujec.

Tretja je «cona velikih sprehodov». Na tem, za učenjake še vedno tajinstvenem teritoriju, se mačka povsem vrača k svojemu divjemu načinu življenja in tu izstopijo njeni divji instinkti. To je hkrati teritorij, na katerem mačka vrši svoje lovske podvige

Izven teh treh con imamo večji ali manjši «nevtralni teritorij» kjer se mačke sestajajo in se ne napadajo med seboj, razen kadar se parijo.

Omenjene tri cone so med seboj povezane z nevidnim sistemom komunikacij. To so poti, po katerih se vsaka mačka giblje na svojem teritoriju, vedno in v vsakem primeru. Tako gre mačka vedno po isti poti, kadar gre iz hiše, to je iz prve cone, na teritorij druge cone. Že v mladosti je mačka točno proučila ves ta teren in izbrala najprimernejša zavetišča na njem, kakor tudi najkrajše poti, ki vodijo do njih. Če pride do resne nevarnosti, bo mačka zbežala v svoje zavetišče po najkrajši poti.

V notranjosti svojega teritorija živi vsaka mačka izredno urejeno življenje, in to s pedantnostjo, ki se je čudimo. Mačka ima izredno razvit čut za čas: vedno se s sprehoda vrača v hišo točno v času kosila, in skočila bo na balkon nekega dobrotljivega soseda vsak dan točno ob devetih, ker ve, da ji bo ta sosed prav ob tej uri ponudil skodelico mleka. Mačka gre spet vedno ob istem času in na isto mesto, kakor se vsak dan zbudi ob istem času. Vsak dan ob istem času gre tudi «na sprehod», odnosno na lov. Učenjaki so tudi ugotovili, da se mačke pečajo z ribolovom. Mačke so odkrile, da privlačuje ribo vsak predmet, ki pade v vodo. Zato se postavijo na rob ribnika in s šapo ali celo z repom nalahko udarijo nekajkrat po površini vode; radovedna riba priplava do površine in tedaj jo mačka z udarcem šape omami ali celo vrže na suho.

Maroško vprašanje v luči zakulisnih spletk

Maroško vprašanje je še vedno na dnevnem redu in vsi svetovni tisk se iz dneva v dan ukvarja z njim, ker je to eno tistih mučnih vprašanj, ki nikakor ne spadajo v vzdušje, ki ga je ustvarila težnja po splošnem pomirjenju v svetu. Vsekakor pa moramo vzeti stvar tako kot je. Tu ne bomo obravnavali vzrokov, ki so do tega privedli, ker smo o tem že pisali, pač pa bomo prikazali nekaj zakulisnih manevrov, ki so tesno povezane s tem vprašanjem.

Stopimo nekoliko nazaj. V času ponovnega maroškega upora, ob drugi obletnici izganstva bivšega sultana Ben Jusefa, je predsednik francoske vlade Faure sklical v Aix Les Bainsu konferenco predstavnikov maroških gibanj in predstavnikov francoske vlade. Po dolgih razpravah je bilo na tej konferenci sklenjeno, da se bo Ben Arafa umaknil v Tanger, bivši sultan Ben Jusef pa da se bo vrnil iz izganstva, vendar ne v Rabat, ampak v Francijo. Nadalje je bilo tu sklenjeno, da se bo imenoval regentski svet treh članov, ki naj bi bil sestavljen tako, da bo zadovoljil zainteresirane stranke Francije in hkrati tudi maroške stranke. Nadalje bi se morala sestaviti reprezentativna maroška vlada, ki bi bila sestavljena iz predstavnikov vseh maroških političnih gibanj. Potem bi se pristopilo k reformi političnega življenja v Maroku in k postopni avtonomiji.

Za izvedbo tega načrta je bil potreben tudi pristanek bivšega sultana Ben Jusefa kar je dosegla posebna delegacija, ki jo je vodil francoski general Catroux in ki so jo sestavljali predstavniki maroških jusefistov, predstavniki gibanja Istiklal in predstavniki maroške demokratske stranke

Ko pa so bili tako pogoji praktično že uresničeni, so se pojavile nove težkoče. Prva: pristanek sultana Ben Arafe na abdikacijo, druga pa imenovanje regentskega sveta. Ben Arafa pa nikakor ni hotel pristati na abdikacijo, pač čeprav so v Aix Les Bajnsu na predlog pristali tudi predstavniki njegove stranke. To se da tolmačiti tako, da je Ben Arafa ponovno prišel pod vpliv znanega zagovornika francoskih kolonialistov v Maroku, Marokanca El Glauija. Ta povezanost med El Glauijem in francoskimi kolonisti se lahko tolmači s tem, da je prišel Faure v kočljiv položaj vprav zaradi tega, ker so se proti sklepom iz Aix Les Bainsa postavili degolisti in minister Koenig. Tu se je namreč postavilo vprašanje oseb, ki naj tvorijo regentski svet. Za prva dva člana je prišlo kmalu do sporazuma. Kot prvega kandidata so imenovali vidnega predstavnika Istiklala in Ben Jusefovega prijatelja Si Bekaja. Za drugega kandidata so imenovali starca El Mokrija. Stvar se je zapletla pri tretjem kandidatu. Šlo je za to, kdo naj bo tretji kandidat, ki naj bi ustrezal zahtevam vseh strank. Najprej so predložili pašo pokrajine Agadir, čemur so se uprli predstavniki Istiklala in demokratske stranke, češ da je ta preveč povezan z El Glauijem. Kot drugi kandidat za tretjega člana regentskega sveta je prišel v poštev eden Marokanec — general francoske vojske — Ketani. Toda ta je postavil pogoj, da se mora prej posvetovati z bivšim visijskim kolaboracionistom Noguesom, ki živi v begunstvu na Portugalskem. In čeprav je bil Nogues kot kolaboracionist obsojen na 20 let prisilnega dela, je Faure vendarle pristal na njegovo kandidaturo v želji, da bi se zadeva uspešno končala. Toda tu je spet prišlo do čudnih zapletljajev. Čeprav je Nogues svetoval Ketaniju, naj ponudeno mesto prevzame, je Ketani predlog odklonil. To pomeni, da so stopile v akcijo spet druge sile, ki jim je na tem, da se regentski svet nikakor ne sestavi, da bi se tako našel izgovor, da ostane Ben Arafa na svojem mestu.

Še dan pred svojim odhodom je Ben Arafa izjavil, da ne namerava oditi. Za Ben Arafo pa velja, da je le lutka v rokah drugih zakulisnih sil, ki so ga prisilile k takemu vedenju. Po istem mnenju mu funkcija sultana nikakor ni prijala, posebno ne po dveh atentatih, pri katerih si je komaj rešil življenje. Toda njegov šef protokola El Hažuti, ki je desna roka El Glauija in prijatelj francoskih ekstremistov v Maroku, je Ben Arafi diktiral, kako naj se vede. Ko je Ben Arafa končno le pristal na svoj odhod iz Rabata, je to storil pod pogojem, da se na njegovo mesto postavi njegov sorodnik Ben Hafid, kar pomeni, da se Ben Arafa ni odpovedal svojemu mestu sultana. In s tem niso bili ustvarjeni pogoji za izvedbo sklepov iz Aix Les Bainsa. To velja posebno za predstavnike tistih maroških in francoskih sil, ki jim sklepi v Aix Les Bainsu niso po godu. Ben Hafid je zaradi tega že dobil vzdevek «tretji sultan v regentskem svetu». Maroška opozicijska gibanja menijo, da je Ben Hafid še hujši od Ben Arafe in navadna lutka El Glauija, ki ga že dobro poznamo. Francoska vlada je bila zaradi tega postavljena v še večje težave in francoski tisk je zato napadel celo generalnega rezidenta De Latoura, češ da je tudi on pripomogel k tako zapletenemu odstopu Ben Arafe in postavil novo oviro — Ben Hafida.

Ko so predstavniki Istiklala in drugih maroških opozicijskih gibanj opazili, da so francoske protivladne sile pripravljene na vsako akcijo proti Faurovim načrtom glede izvedbe sklepov iz Aix Les Bainsa, so se ponovno lotili odkrite borbe in poživitev upora v Maroku se pripisuje prav njim. S tem v zvezi se omenjajo imena El Fasi in Si Bekaj.

«Osvobodilno gibanje v Severni Afriki prehaja v novo obdobje. V tem je bistveni element koordinacije ciljev in vojaških akcij za uresničenje skupnega cilja: osvoboditev arabskih dežel in vrnitev sultana Ben Jusefa v Rabatu. Sestavljeno je bilo enotno poveljstvo za to vojaško združitev vseh sil in za novo vojno. Ben Arafa je odšel, toda samo fizično. Na svojem mestu je pustil Ben Hafida.» Pariški «Le Monde», ki je prinesel to El Fasijevo izjavo, poudarja, da vodji Istiklala El Fasiju niso bili potrebni nikaki izgovori za novo akcijo, ker so mu dale povod za upor tiste sile, ki onemogočajo imenovanje regentskega sveta.

To bi bil nekak potek spletk glede imenovanja regentskega sveta za Maroko, toda Faure je napel vse sile in uspelo mu je zbrati štiri osebe, ki sestavljajo regentski svet, ki je sestavljen iz štirih in ne treh članov. Od prej omenjenih kandidatov je prišel v poštev le El Mokri. V svet pa je bil imenovan tudi Si Bekaj, ki smo ga omenili kot enega izmed pobornikov zadnjega maroškega upora. Značilno za regentski svet je to, da le v neznatni meri ustreza zahtevam maroških opozicijskih strank in zato se vprašanje ne more smatrati za rešeno. V kolikor si Faure ne bo pridobil glasov francoskih socialistov, je možno, da pride do dejanske vladne krize, kar bo v precejšnji meri vplivalo na program francoske zunanje politike in predvsem na francosko sodelovanje na ženevski konferenci 23. t.m. Na račun tega se celo širijo vesti, da so določeni maroški in tudi francoski konservativni krogi skušali vso to zadevo zavleči vprav zaradi tega, da bi bila prihodnja ženevska konferenca okrnjena. Če vzamemo v poštev nazadnjaške tendence vseh krogov, ki so te spletke organizirali, je verjetno, da ta trditev ni daleč od resnice.

PREJELI SMO

«Delo», mesečnik, leto I., št. 8, oktober 1955. Redakcija: «Nolit», Terazije 27, Beograd. Letna naročnina 1200 din. Vsebina: Sveta Lukič: *Reč o «jasnosti»* i *«razumljivosti»*; Marko Ristić: *Turpituda*; Žika Lazić: *Tragom u lov*; Miodrag Pavlović: *O strukturi pesme*; Gordana Todorović: *Pesma sa literarnog sastanka*; Žika Stojanović: *Kazala je da je imala šesnaest godina*; *Zapisi*; *Suočavanja*; *Na tekućoj traci — prikazi*; *Letopis*; Rastko Petrović: *Dan šesti (roman VII).*

IZ TRŽAŠKE KRONIKE

S seje občinskega sveta

(Nadaljevanje z 2. strani)

Dr. Dekleva je dalje poudaril, da bi lahko določili za Gorico 5 milijard lir, ki jih je vlada dodala rotacijskemu skladu in tako ustvarili poseben goriški sklad. To bi lahko vključili v pravilnik o delovanju rotacijskega sklada. Rotacijski sklad, je dejal dr. Dekleva, bi moral delovati kot neodvisna juridična ustanova. Večino v upravnem odboru bi morali imeti predstavniki tržaškega gospodarstva in ne predstavniki rimske birokracije, kot to določa zakon. Zato je izrazil upanje, da bo vlada sprejela označene zahteve v resoluciji in sprejela v odbor za upravo rotacijskega sklada tržaške predstavnike. Ob zaključku je dr. Dekleva tudi poudaril, da je zavlačevanje sprejema zakona o rotacijskem skladu povzročilo veliko škodo tržaškemu gospodarstvu in hkrati tudi odhod mnogih Tržačanov v tujino.

Vsi govorniki so izjavili, da bodo glasovali za predloženi resoluciji. Nekateri pa so poudarili razne pomanjkljivosti glede rotacijskega sklada in glede konference o tržaškem pristanišču. Svetovalec Stocca (TU) je kritiziral vlado, da je vključila v rotacijski sklad tudi goriško pokrajino in s tem odvzela Trstu to, kar je že bilo njegovo. Poleg tega pa je tudi poudaril, da mora biti rotacijski sklad namenjen za finansiranje koristnih gospodarskih iniciativ in da morajo ta denarna sredstva dejansko krožiti. Zato se je izjavil proti finansiranju zidanja stanovanjskih hiš iz sredstev rotacijskega sklada, ker so ta dela neproduktivna.

Posebno zanimive so bile izjave svetovalke Gruber-Benco, ki je obžalovala dejstvo, da sta edina konkretna ukrepa, ki se bosta v kratkem izvajala v korist mestnega gospodarstva, mednarodnega značaja. Rotacijski fond je sestavljen iz ameriškega denarja, konferenca o tržaškem pristanišču pa je bila sklicana na osnovi mednarodne pogodbe. Od naše države, je dejala svetovalka Gruber-Benco, nimamo še nobenih konkretnih ukrepov v korist našega gospodarstva. Tudi ona se je izjavila proti zidanju ljudskih stanovanj z denarjem iz rotacijskega sklada in dejala, da bi morali graditi stanovanjsko naselje v industrijskem pristanišču z drugim denarjem ali pa samo z denarnimi sredstvi posojil «Aldisio». Svetovalec Morelli (MSI) pa je poudaril, da je bilo zgrešeno, da so v rotacijski sklad vključili tudi vračila posojil «Aldisio», ker bi morala ta vračila služiti za nadaljnja posojila za zidanje stanovanj. Dr. Pogassi (KP) in dr. Teiner (PSI) pa sta v glavnem poudarila prizadevanje komunističnih in socialističnih poslancev v Rimu glede zakona o rotacijskem skladu. Svetovalci Agneletto, Gregoretti in Geppi pa so poudaril zadovoljstvo zaradi sprejema zakona o rotacijskem skladu in kot ostali izjavili, da bodo glasovali za obe predloženi resoluciji.

Ob zaključku seje je občinski svet sprejel sklep, da občina najame 386 milijonov lir posojila za nabavo nove opreme za nova šolska poslopja. Dalje je občinski svet izvolil svoje predstavnike v nekatere vzgojne in moralne ustanove. O vprašanjih in interpelacijah svetovalcev pa bomo poročali jutri.

Posledice nenadnega zaviranja

V trenutku ko se je hotela 63-letna Giuseppina Osso iz Stare istrske ceste vsesti v filobusu št. 19 je zaradi nenadnega zaviranja izgubila ravnotežje in padla, pri čemer se je udarila ob železen steber.

Žensko, ki se je pritoževala nad bolečinami v glavi in je bila v omotičnem stanju, so morali odpeljati v bolnišnico, kjer so jo s prognozo okrevanja v 10 ali 15 dneh pridržali na I. kirurškem oddelku. Kakor so ugotovili, je bil šofer filobusa prisiljen zavreti, da bi preprečil trčenje v nekega kolesarja.

Goriška KD in njene zasluge

V nedeljo je imela goriška sekcija krščanske demokracije v Gorici sestanek v zvezi z bližnjim pokrajinskim kongresom stranke, ki bo 13. novembra letos, verjetno v Gorici. Na tem sestanku so med drugim govorili o vlogi krščanske demokracije pri reševanju goriških gospodarskih vprašanj. Med drugim smatra DC za velik uspeh svoje politike, da je bil tudi na goriško pokrajino razširjen rotacijski fond. Ta zasluga, če jo sploh lahko tako imenujemo, je zelo revna, kajti od samega začetka, ko se je govorilo o pripravi osnutka za izdelavo zakona o rotacijskem fondu, je bila vsaj v naslovnem besedilu osnutka goriška pokrajina vedno vključena v ta fond. Pri nadaljnjih razpravah o zakonskem osnutku je goriški demokristjanski poslanec Baresi baje pri vsakem odstavku predlagal, naj bi se poleg besede Trst dodalo tudi «in goriška pokrajina». To pomeni, da pri tem ne gre za nobeno bistveno dejanje, ampak za golo formalnost. To naj bi bila potemtakem zasluga krščanske demokracije, da je bila tudi goriška pokrajina vključena v rotacijski fond.

Drugo gospodarsko vprašanje, s katerim se ponaša tukajšnja DC je pričetek melioracijskih del na krminsko-gradiškem polju. Goriška DC nima pri sicer zelo skromnem izvajanju načrta o melioraciji nobene zasluge, ker je bilo tamkajšnje furlansko ljudstvo tisto, ki je dolga desetletja neprestano zahtevalo od oblasti, naj se izvede že pod Avstrijo pripravljen melioracijski načrt. Vlada je po dolgem odlašanju prisluhnila zahtevam prebivalstva in pričela z deli, o katerih smo že večkrat pisali in ki ne predstavljajo za nas pa niti za druge meščanske liste ničesar pomembnega, kar bi moglo izpolniti pričakovanja brezposelnih delavcev in kmetov, ki jih sušna leta hudo prizadevajo. Krščanska demokracija iz Gorice nima pri vsem tem nobene zasluge, «zasluge» ima samo vlada, ker je kot predstavništvo države dolžna izpolnjevati določila ustave.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

PROTEST UPRAVNEGA ODBORA SKGZ

V slov. otroškem vrtcu v Ul. Croce je treba vzpostaviti dosedanji red

Zagotovila župana, da bodo otroci prejemali hrano iz vrtca se niso izpolnila - Pozimi bi bilo vsako spreminjanje nekoristno

Upravni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Gorici je z zaskrbljenostjo sprejel vest, da je ukinjena kuhinja slovenskega otroškega vrtca v Ul. Croce. Upravni odbor smatra, da predstavlja to dejanje diskriminacijo na škodo slovenskega vrtca, zaradi tega je treba dosedanji postopek ukiniti ter omogočiti, da se kot doslej kuha za otroke v prostorih vrtca, ne pa da bo kuharica hodila po hrano v osrednjo kuhinjo v Ul. Ballila.

Občinska svetovalca Bogomil Pavlin in Rudi Bratuž sta bila zaradi oškodovanja naših otrok v tem vrtcu že dvakrat na županstvu, kjer sta od župana med drugim prejela tudi zagotovilo, da bo kuharica vrtca v Ul. Croce kot doslej sama pripravljala hrano; ko bodo dobili na razpolago avtomobile, pa bodo hrano pripravljali v eni kuhinji za vse vrtce in jo z avtomobili razvažali.

Smatramo, da je sleherno spreminjanje dosedanjega reda v otroških vrtcih glede kuhanja nepravilno, ker mora kuharica glede na pripravljanje mineštre za otroke vseeno kuriti štedilnik, ker potrebujejo toplo vodo.

ŠE O NAPELJAVI VODOVODA V BRDA

V ŠTEVERJANU VEDNO BOLJ OBČUTNA POTREBA PO VODI

Interpelacija svetovalca leve opozicije v pokrajinskem svetu - Ne more biti gospodarskega napredka brez vodovoda

Od levega opozicijskega pokrajinskega svetovalca Silvina Poletta smo prejeli interpelacijo, ki jo je poslal pokrajinskemu predsedniku odv. Culotu in v kateri obravnava vprašanje vode v Brdih. Interpelacija se glasi:

Med prebivalstvom Števerjana in Oslavja je zelo občutena potreba, da bi imelo v svojih hišah tekočo vodo. Upoštevajoč dejstvo, da bi bilo mogoče podaljšati vodovod, ki je bil zgrajen v jugoslovanskih Brdih, v Brda tostran meje, kar bi predstavljalo manj težav kot dobava vode iz nižje ležeče Gorice, je podpisani mnenja, da bi morala pokrajina skupaj z goriško in števerjansko občino pregledati možnosti razširitve vodovodne napeljave z enega področja na drugo področje Brd s pogajanji z jugoslovanskimi oblastmi. Tehnični urad bi lahko samo olajšal predloženo proučevanje.

V zvezi s tem vprašanjem smo v našem listu že večkrat pisali; zadnjič je bil to predmet našega pisanja ob otvoritvi števerjanskega županstva, kateremu so prisostvovali številni domačini, ki so v razgovoru z nami obžalovali pomanjkanje vode, ki povzroča njihovemu gospodarstvu velike težave.

Kot nam je znano, so o vprašanju razpravljali tudi na seji števerjanskega občinskega sveta. V interesu prebivalstva se mora pokrajinska uprava poglobiti v vprašanje ter si prizadevati, da stopi v stik z jugoslovanskimi oblastmi ter s pogajanji omogočiti, da bi Števerjanci in Oslavci imeli vodo, brez katere si ne moremo zamisliti njihovega gospodarskega napredka.

Predavanje o Majakovskem

V petek 21. oktobra bo na sedežu Delavske zbornice organiziralo društvo «Rinascita» kulturno predavanje ob 25-letnici smrti ruskega pesnika Majakovskega. Predaval bo profesor Pietro Zveterenich, ki je napisal tudi knjigo o ruski literaturi. Po predavanju bo čital Puškinove in Lermontove pesmi v originalu.

Predavanje se bo pričelo ob 20.30.

Zimski urnik za obiskovalce gradu

Goriško županstvo obvešča, da je izdalo nov zimski urnik za obiskovalce goriškega gradu in njegovega zgodovinskega muzeja. Ob delavnikih je obisk dovoljen od 9. do 12.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Kuerner, Korzo Italia 4 - tel. 25-76.

ure, ter od 14. do 17.30.

KINO

CORSO. 16.00: «Marcellino pan y vino», P. Calvo.

VERDI. 17.00: «Haitski ribiči» J. Agar, R. Bowe, v barvah.

CENTRALE. 17.00: «Zelena čarovnija», L. Bonzi.

VITTORIA. 17.00: «Mesto, ki peče».

MODERNO. 17.00: «Zadnji vlak proti Bombayu», J. Hall, C. Larson.

DVA MESECA PO SPORAZUMU

NAD 10.000 OSEB V GORICI prosilo za potno dovolilnico

Do 18. t. m. je bilo na goriški policiji vloženih 10.673 prošenj za izdajo propustnic za prehod v Jugoslavijo; od teh jih je bilo v zadnjih dneh vloženih 486. Se vedno je vsak dan veliko ljudi, ki vlagajo prošnje, vendar ni tak naval kot prve dni, kar je razumljivo.

Policija je poslala v vidiranje jugoslovanskim oblastem 10.197 potnih dovolilnic, od katerih jih je bilo doslej vrnjenih 9.060. V istem času je bilo od jugoslovanske strani poslanih goriški policiji v vidiranje 3.900 propustnic, od katerih so jih italijanske oblasti vidirale že 3.208.

Smrtonosen padec

Včeraj ob 16. uri je doslej iz neznanih vzrokov padla iz drugega nadstropja goriške bolnišnice «Fatebenefratelli» 60-letna Stefanija Peressin. Osebje bolnišnice, ki je priteklo na kraj nesreče je ponesrečensko takoj odneslo v poslopje, toda vsaka zdravniška pomoč je bila odveč, kajti Peressinova si je pri padcu zlomila lobanjo in se hudo poškodovala po vsem telesu ter je kmalu nato izdihnila.

ADNO v oči

Na sedež Zelenega križa je včeraj okrog 14. ure prišel 57-letni Giuseppe Furlan iz Ul. Ascoli 16 v Gorici, da bi mu tamkaj obvezali levo oko. Furlan si je namreč pri delu, povzročil opekline na očesu z apnom. Ker je bila opeklina precej huda, ga je rešilni avto odpeljal v bolnišnico k Rdeči hiši, kjer so mu nudili takojšnjo zdravniško pomoč.

ŠPORTNI DNEVNIK

Pred nogometno tekmo v Dublinu

Klerikalna gonja proti jugoslov. športnikom

Veleposlanik Velebit obsodil ravnanje dublinskega nadškofa

V Dublinu je bilo za današnjo tekmo med Irsko in Jugoslavijo veliko zanimanje, ko je vmes posegla klerikalna gonja, ki se ji je na čelo postavil dublinski nadškof. Ta je s klerom zastavil svoj vpliv v vladi, športu in vojski, da bi svojo protijugoslovansko gonjo kronal s prepovedjo tekme. V tem smislu je bila Irska nogometna zveza izpostavljena pritisku pravosodnega ministrstva, nadškofovskega urada in reakcionarnega društva «Kolumbovi vitezi».

Nogometna zveza je imela v soboto izredno sejo, na kateri so obravnavali nadškofovo zahtevo, naj bi odpovedali tekmo z Jugoslavijo. Na seji je bilo 25 članov uprave zveze. Eden je glasoval za odpoved tekme, vsi ostali pa so nadškofovo zahtevo zavrnili. Nadškof nadaljuje svojo gonjo in baje namerava organizirati bojkot tekme. Poročajo tudi, da se je predsednik republike «premislil» in da ne bo prisostvoval tekmi ter da bo namesto vojaške godbe igrala neka druga.

V zvezi s poskusi reakcionarnega klera v Dublinu, da bi prijateljsko tekmo izkoristil za svoje mračnjaške cilje, se je jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Velebit odzval prošnji in dal za «Borbo» in ugledni dublinski časnik «Irish Times» izjavo, v kateri je med drugim dejal:

«Obžalovanja vredno je, da je nadškof katoliške cerkve v Dublinu izkoristil prijateljsko športno tekmo med nogometnima reprezentancama Jugoslavije in republike Irske za netolerantno gonjo.

To gonjo je treba posebno obžalovati, ker je prišlo do nje v času, ko premagovanje rasnih, ideoloških in verskih predsodkov v mednarodnih odnosih vzbuja po vsem svetu duha optimizma in upanja v dolgotrajno obdobje miru. Akcija, ki jo je začel nadškof katoliške cerkve v Dublinu v zvezi s prihodom izbranega moštva jugoslovanskih športnikov je čudna tudi zato, ker utegne imeti za posledico kršitev osnovnih načel gostoljubnosti, ki so zdaj na svetu v navadi. Toda», je dejal Velebit, «lahko pričakujemo, da bo prireditelj tekme med reprezentancama ob podpori ostalih pristojnih činiteljev zagotovil, da bo tekma v Dublinu potekala v razmerah, ki ustrezajo običajnim mednarodnim kulturnim merilom».

Mariborska nogometna podzveza bo organizirala 29. in 30. oktobra v Mariboru zanimivo nogometno prireditev — turnir mladinskih reprezentanc Dunaja, Zagreba, Ljubljane in Maribora. Pravico igranja ima jo mladinci do 18. leta starosti.

* * *

Na Dunaju sta igrali B-reprezentanci in so Madžari zmagali s 5:2, v Bregenzu so v dvoboju reprezentanc C zmagali Madžari s 6:2, medtem ko sta v Budimpešti igrali še mladinski moštvi obeh držav in v tej tekmi je bila zmaga Madžarov še posebno visoka: 9:0.

V nekaterih dunajskih časopisih so se pojavili glasovi, ki nasvetujejo, naj se pridobijo madžarski trenerji, da bi «prerodili» avstrijski nogomet.

* * *

Holandska - Belgija 2:2

V Rotterdamu so Holandci pred 65.000 gledalci igrali z Belgijci neodločeno 2:2 (1:1).

ŠPORT V GORICI

Pro Gorizia-Dolo 2:1

Dva poraza goriških moštev v Trstu

Obe moštvi sta prišli na igrišče trdno prepričani, da bosta morali igrati težavno igro preden se dokopljeta do zmage. Na tehtnici je bilo namreč prvo mesto v lestvici. Pro Gorizia je morala nastopiti v precej oslabljeni postavi, ker je manjkala cela vrsta igralcev. Kljub temu pa niso goriški igralci razočarali in njihova igra je bila znatno boljša od igre pred dvema tednoma.

Kronika tekme je v nekaj stavkih tale: V začetku so gostje začeli z lepimi akcijami, ki so našle Goričane nepripravljene, in ki so tudi privedle do uspeha, ko so gostje zabili prvi gol zaradi krivde goriške obrambe. Po tem uspehu pa so morali gostje popustiti pred narašča jočimi napadi Goričanov. Nevaren jim je bil zlasti Pischi kot srednji napadalec. Več časa je skušal prodreti do nasprotnikovih vrat in v 21. minuti je to svojo namero tudi uresničil. Po izenačenju pa so se znova zbudili tudi gostje in tekma je postala zelo zanimiva. Gostje so dosegli še en gol, a ta je bil nepravilen in sodnik ga upravičeno ni priznal. Pravilen gol pa so dali Goričani v 42. minuti, ko je realiziral zopet Pischi. V drugem polčasu smo videli divje napade gostov, a Goričani so se vsaj v začetku postavili v obrambo; ko pa so napadi gostov pojemali, so se vrgli znova v napad, vendar brez uspeha. Goriško moštvo je igralo v celoti zelo dobro. Pro Gorizia je nastopila v sledeči postavi: Guida; Antonaz, Protto; Medeot, De Corte, Costelli; Puia, Clemente, Pischi, Bressan, Meret. Sedaj je Pro Gorizia edino moštvo prvenstva IV. serije, ki ima po treh tekmah sest točk. Prihodnjo nedeljo bo igrala v Bellunu.

SAN GIOVANNI-JUVENTINA 3-0 (2-0)

V nedeljo se je pričelo tudi deželno kvalifikacijsko prvenstvo, v katerem sodeluje tudi Juventina iz Standreža. Juventina, ki je letos prišla v to kategorijo iz nižje, je morala odigrati svojo prvo tekmo v Trstu proti ekipi, ki je bila lani v prvenstvu IV. serije. In vsa dobra volja ni mogla nič proti boljši izvežbanosti. Poudariti pa moramo, da ni Juventina še popolnoma v formi. Gole za tržaško ekipo sta dala v prvem polčasu Jurčič v 16. minuti in Del Grande v 44. minuti. V 33. minuti drugega polčasa pa je kazenoski strel izkoristil Jurčič.

Isontina Libertas-Libertas Trst 2-1 (1-0)

Večjo srečo kot Juventina je imelo moštvo iz Podturna Isontina-Libertas. Isontina se je namreč letos združila z Libertas iz Gorice, ker... je pač tam denar.

V nedeljski tekmi v Trstu so pokazali lepo igro in če bodo tako igrali naprej, bodo ostali brez dvoma med najboljšimi moštvi te kategorije. Gole so dali Blasizza v 19. minuti prvega polčasa, Remoli pa v 25. minuti drugega polčasa. Za Tržačane pa je izkoristil kazenski strel Cuschie v 43. minuti. Prihodnjo nedeljo bo Isontina Libertas igrala v Gorici proti Miljam.

Nedeljske mednarodne tekme

Velika zmaga Madžarov 6:1 proti Avstrijcem

STRELCI: Tichy (M) v 4' I. polč.; Grosh (A) v 8', Kocsis v 15', Czibor v 20', Toth v 21', Czibor v 36', Puskas v 38' II. polčasa.

MADŽARSKA: Fazekas; Buzanski, Karpati; Lantos, Bozsic, Skojka; Kertesz (Toth II), Kocsis, Tichy, Puskas, Czibor.

AVSTRIJA: Szanwald; Halla, Roeckl; Swoboda, Hanappi, Koller; Grosh, Wagner, Pichler, Walzhoffer, Koerner II.

SODNIK: Van der Meer (Holandska).

Potem ko se je mislilo, da so Madžari že na poti nazadovanja, so v nedeljo zopet zablesteli. Igrali so proti Avstrijcem, mogoče svojih najhujšim tekmecem. V prvem polčasu so kmalu dosegli gol, toda naprej ni šlo kljub dobri igri. Potem so prevzeli pobudo Avstrijci, vendar gola niso dosegli.

V drugem polčasu zaigrajo Madžari kot prerojeni, vendar še prej Avstrijci izenačijo. Tedaj pa začno padati madžarski goli: bilo jih je kar pet v drugem polčasu.

Madžari so igrali znatno bolje kot v zadnjih tekmah; bili so res kot prerojeni. To velja za Puskasa, Buzanskija, Boszika in druge. Po daljšem premoru je spet igral Lantos, kar se je v obrambi občutno poznalo.

Pri Avstrijcih je bil kljub šestim golom vratar odličen. Dobri so bili še Roeckl, Wagner in Hanappi.

Danska - Svedska 3:3

Pred 40.000 gledalci sta v Kopenhagnu nastopili danska in švedska reprezentanca. Švedi so že vodili z 2:0. Potem so Danci prešli v vodstvo 3:2, dve minuti pred koncem pa je za Švede izenačil srednji krilec Goesta Loefgren.

ŠAHOVSKE VESTI

Na turnirju kandidatk v Moskvi je v ospredju Nemka Kellerjeva

Lazarevićeva, ki je doživela prvi poraz po Poljakinji Holuj, bi jo z zmago nad Ivanovo lahko dohitela

Na turnirju kandidatk za žensko svetovno šahovsko prvenstvo je Lazarevićeva utrpela prvi poraz na tem turnirju. Premagala jo je poljska šahistka Holuj. Lazarevićeva je že v otvoritvi slabo igrala in prišla v težaven položaj, v časovni stiski pa je izgubila figuro.

Zelo dobro je igrala Nedeljkovićeva v partiji z Gurfinklovo. Že v otvoritvi se ji je posrečilo preigrati nasprotnico in obdržati prednost vse do konca partije.

Partija Gresser - Ivanova ni bila odigrana zaradi bolezni Ivanove.

Turnir je z X. kolom prešel v drugo polovico. Obe jugoslovanski predstavnici sta v zgornjem delu lestvice, kar je uspeh, saj obe prvikrat sodelujeta na tako močnem turnirju.

X. kolo: Budinich - Moschini remi, Holuj - Koertes 1:0, Volpert - Zvorikina remi, Ivanova-Lazarević odloženo, Keller - Gresser 1:0, Heemskerk - Graff 1:0, Borisenko - Karff 1:0, Gurfinkel - Suha 1:0, Rubcova-Nedeljković remi, Ignatijeva - Chaude de Silance remi.

Rezultati prekinjenih partij IX. kola: Graff - Keller 0:1, Suha - Borisenko 0:1, Volpert-Budinich 1:0, Karff - Heemskerk 1:0, Koertes - Moschini 0:1. Odigrati je treba še partiji: Gresser - Ivanova in Ivanova - Lazarević, ki sta bili preloženi zaradi bolezni bolgarske šahistke.

Vrstni red po X. kolu in po končanih prekinjenih partijah: Keller 8, Borisenko, Volpert 7,5, Lazarević 7 (1), Gresser 6 (1), Nedeljković, Zvorikina, Rubcova 6, Graff 5,5, Ignatijeva, Chaude de Silance 5, Ivanova 4,5 (2), Gurfinkel 4, Karff, Heemskerk, Holuj 4, Moschini 2,5, Budinich, Koertes 2, Suha 1.

Argentinski velemojster Panno je odpovedal udeležbo na mednarodnem šahovskem turnirju v Zagrebu. Verjetno bo namesto njega vključen v turnir jugoslovanski mednarodni mojster Milić.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 19. t. m. ob 18. uri film:
Diamantni križ

KINO V KRIŽU
predvaja danes 19. t. m. ob 20. uri film:
TOBOR
Robot v službi človeka
Igralci: CHARLES DRAKE, K. BOOTH

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 19. t. m. z začetkom ob 19.30 uri film Universal:
Rdeča avtomobilska kolona
Igra J. CHANDLER

Lahka atletika

Stamejčičeva rekorderka v skoku v daljino (5.68 m)

Na običajnem sobotnem lahkatletskem mitingu ljubljanskega Odreda je Draga Stamejčič s skokom 5,68 v daljino dosegla nov jugoslovanski rekord. Prejšnji je pripadal od l. 1948 Spomenki Koledin s 5.67. Mueller je vrgel disk 48,73.

Hrvatski lahkoatleti boljši od slovenskih

SISAK, 17. — V soboto se je na novem atletskem stadionu začel dvodnevni medrepubliški atletski dvoboj moških reprezentanc Hrvatske in Slovenije. Obe ekipi sta nastopili precej oslabljeni, tako Slovenci brez Lorgerja, Vipotnika, J. Millerja, Puca in Zupančiča, toda kljub temu so bili domačini že po prvem dnevu s 64:42 točkami v vodstvu. Ta razlika je malone izključevala, da bi jo mogli gostje nadomestiti. Med boljšimi izidi prvega dneva je treba omeniti nov hrvatski rekord Žuvele na 10.000 m in prav dober rezultat Penka v metu krogle.

Rezultati:

10.00 m: 1. Žuvela (H) 31:55,4, **110 m:** zapreke 1. Vučelić (H) 15.9; **400 m:** 1. Mlakar 51.8; **višina:** 1. Kršlak (H) 180; **krogla:** 1. Penko (S) 15,22; **100 m:** 1. Oslaković (H) 11.3; **1500 m:** 1. Murat (H) 4.02; **daljina:** 1. B. Miller (H) 6.61; **disk:** Račić (H) 43.78; **4x100 m:** 1. Hrvatska 44.9.

5000 m: Murat (H) 15:28.0, **palica:** Slabinac (H) 370; **kladivo:** Bezjak (H) 55.27, Račić (H) 54.90; **400 m zapreke:** Kopitar (S) 57.9; **800 m:** Cular (H) 1:56.3, Gajšek (S) 1:59.9; **kopje:** Plut 63:93; **štafeta 4x400 m:** Slovenija 3:33.6,

Končni rezultat: 111:87.

Zmagovalna ekipa Hrvatske je prejela lep pokal.

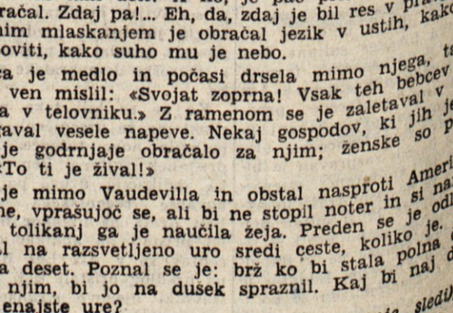
* * *

Danski atlet Gunnar Nielsen je zmagal v Kopenhagnu v teku na eno miljo s časom novega danskega rekorda 4:03.0. Drugi je bil Anglež Hewson v času 4:03.6.

* * *

Svetovni rekorder v teku na eno miljo, Avstralec John Landy, ki že od 8. decembra 1954 ni več nastopal, je pred kratkim izjavil, da ponovno trenira in da bo v kratkem poskusil, kakšne rezultate lahko doseže in če se mu izplača trenirati za olimpijske igre. Landy se namerava pripravljati le, če bo videl, da je sposoben zopet doseči rezultate v bližini svetovnih rekordov.

Kino na Opčinah
predvaja danes 19. t. m. z začetkom ob 18. uri film v tehnikolorju:
Skobčev prelaz

Napeta filmska zgodba o mladi grofici, ki je neko noč izginila neznanokam. Vlogi romantičnih ljubimcev v tem napetem filmu igrata YVONNE DE CARLO in ROCK HUDSON.

GUY DE MAUPASSANT

Bel Ami

1. (LEPI STRIČEK)

I.

Ko mu je blagajničarka vrnila drobiž iz njegovega kovanca za pet frankov, je Georges Duroy zapustil restavracijo.

Ker je že po naravi in kot bivši podčastnik gledal na čedno držo, se je vzravnal, si z vojaško, privajeno kretnjo zavihal brke in naglo, krožeče spustil oči po zapoznelih obedovalcih, z enim tistih pogledov zalega fanta, ki se razprostro kakor mreža, če jo vržeš.

Ženske so bile vzdignile glave za njim: tri majhne delavke, neka učiteljica glasbe srednjih let, slabo počesana, zanemarjena, v klobuku, ki je bil zmeraj prašen, v obleki, ki je zmeraj po strani visela na nji, in dve meščanki z možema, ki so vsak dan prihajali v to obedovalnico po stalnih cenah.

Na pločniku je za trenutek negibno obstal, vprašujoč se, kaj bi zdaj. Bilo je osemindvajsetega junija in v žepu mu je ostajalo do konca meseca ravno še tri franke štirideset. To je pomenilo dve večerji brez kosil ali dve kosili brez večerij, po izbiri. Pomislil je, da so kosila po dvaindvajset novčičev, namesto po trideset, kolikor bi ga stale večerje, in bi mu ostalo, ako se zadovolji s kosiloma, frank pa dvajset novčičev prebitka, kar je pomenilo še nadaljnji dve južini s kruhom pa klobaso in povrh dve čaši piva na bulvaru. To je bilo v večernih urah njegov veliki potrošek in njegova posebna zabava; in tako jo je ubral nizdol po cesti Notre-Dame-de-Lorette.

Stopal je takisto kot nekdaj, ko je še nosil huzarsko uniformo, z izbočenimi prsmi in malce razkrečenimi nogami, kakor da bi bil pravkar skočil s konja; brezobzirno jo je ubiral po ulici, ki je bila polna ljudi, se zadeval ob ramena in suval ljudi, nikar pa da bi se bil dal le za korak odvrniti od svoje poti. Že precej obledeli cilinder je imel nalahno potisnjen na uho in s petami je trdo udarjal ob tlak. Gledal je, kakor da bi venomer nekoga izzival, mimoidoče, hiše, vesoljno mesto, kakor pristoji lepemu vojaku, nasajenemu, ker se je moral ponižati v civilista.

Čeprav je nosil preprosto obleko za šestdeset frankov, je le ohranjal neko zavzetno, sicer malce vsakdanjo, a vendar resnično eleganco. Bil je velike, zale rasti, svetlih, s kostanjeve za spoznanje na rdečkasto udarjajočih las, zavihanih brkov, ki je bilo videti, kakor da se mu penijo na ustnici, višnjevih, jasnih oči s čisto drobnimi zenicami in naravno skodranih las, ki jih je razdeljevala preča po sredi glave — skratka, zelo podoben nepridipravu iz poljudnih romanov.

Bil je eden tistih poletnih večerov, ko v Parizu primanjkuje zraka. Mesto, vroče kakor potilnica, se je takisto ko znojilo v dušljivi noči. Granitna žrela kanalov so izpuhtevala svojo kužno sapo in podzemeljske kuhinje so skozi nizka okna bruhale na ulico ostudne smradove pomij in starih omak.

Hišniki so pod vežnimi vrati okobalo sedeli na slamnatih stolih in kadili pipo, in ljudje so potrtih korakov, razoglavi, s klobukom v roki hodili po ulicah.

Ko je Georges Duroy prišel na bulvar, je znova obstal, v neodločnosti, kaj naj napravi. Zdaj ga je mikalo, da bi krenil na Champs-Elysées in po drevoredu v Bois-de-Boulogne, kjer bi našel pod drevjem trohico hladnega zraka; toda mučila ga je še druga želja — želja po kakem ljubezenskem srečanju.

Kako se bo ponudilo? Tega še malo ni vedel, ali čakal ga je že tri mesece, vsak večer in sleherni dan. Zaradi svoje čedne zunanjosti in uglajenega nastopa je kdaj pa kdaj resda ukradel drobtinico ljubezni, zmeraj pa je upal več in kaj boljšega.

S praznim žepom in vrelo krvjo se je razvnemal ob dotikih pohajkujočih deklin, ki ob uličnih vogalih šepetoma sprašujejo: «Greste z menoj, lepi gospod?», a za njimi si ni upal, ker jih ni imel s čim plačati; in tudi — obetal si je kaj drugega, drugačnih, manj prostaških objemov.

Vendar je imel rad kraje, koder gomazé javne dekline, njih plesišča, njih kavarne, njih ulice; rad je prihajal z njimi v dotik, govoril z njimi, jih tikal, vohal njih nasilne dišave in se čutil v njih bližini. Bile so nazadnje vendarle ženske, ženske ljubezni. Nikakor jih ni preziral s tistim zaničevanjem, ki je prirojeno družinskim ljudem.

Zavil je proti Madeleini in krenil s tokom množice, ki se je valil pod morečim pritiskom vročine. Velike kavarne, polne ljudstva, so prekipevale na pločnik in razgrinjale množico svojih pivcev v bleščeči, neusmiljeni luči razsvetljenih pročelj. Pred njimi so na štiriogelnih ali okroglih mizicah stali kozarci z rdečimi, rumenimi, zelenimi, rjavimi tekočinami v vseh mogočih odtenkih; in v notranjščini brušenih vrčev si videl lesket velikih, prosojnih valjcev ledu ki so hladili lepo, čisto vodo.

Duroy je bil zmanjšal hitrost svoje hoje; grlo se mu je sušilo od želje po pijači.

Pekoča žeja ga je grabila, žeja poletnega večera; in mislil je na krasni občutek, kako bi mu tekle mrzle pijače po ustih. Toda če bi popil ves večer le dve čaši piva, zbogom, pičla jutrišnja večerja; in lakotne ure proti koncu meseca je že kar predobro poznal.

Rekel si je: «Do desetih moram strpeti; tedaj stopim v Ameriško kavarno na svojo čašo. Pa vraga, kako žejen sem vendarle!» In je gledal vse te ljudi, ki so sedeli za mizami in pili, vse te ljudi, ki so si lahko gasili žejo, kolikor jih je bilo volja. Drzno in veselo je stopal mimo kavarn, kar na oko, po obrazu in po obleki precenjujoč goste, ces koliko denarja bi vsak utegnil imeti pri sebi. In jeza ga je obhajala na vse te sedeče, mirne ljudi. Ko bi jim pretaknil žepe, bi našel zlata, srebrnega denarja in drobiža. Povprečno je moral imeti sleherni vsaj dva louisdorja; in kakih sto jih je gotovo bilo v kavarni; stokrat dva louisdorja, to je bilo štiri tisoč frankov! «Prasci!» je mrmral, vtem ko se je mično pozibaval svojo pot. Da je mogel zgraditi kakšnega za uličnim vogalom, v prav temni senci, bi mu bil vrat zavil, bome, brez pomisleka, kakor je delal s kmečkimi kurami ob dnevih velikih vojaških vaj.

In spominjal se je svojih dveh let v Afriki, načina, kako je po malih postojankah na jugu skubel Arabce. Okrutnež vesel nasmeh mu je obletel ustnice, ko se je spomnil nagode, pri kateri so bili trije možje rodú Uled-Alam zgubili življenje, njim, tovarišem in njemu, pa je bila vrgla dvajset kokoši, dva jarca in nekaj zlata, povrh pa še dovolj smeha za celega pol leta.

Krivcev niso bili nikoli našli, sicer jih pa tudi niso kaj prida iskali, kajti Arabec je imel kot vojakova naravna žrtev bore malo veljave.

V Parizu je bila stvar drugačna. Tu nisi mogel s sabljo ob boku in samokresom v pesti daleč od meščanske pravice, v popolni svobodi prijazno hoditi na krajo. Prav res da, tožilo se mu je po tistih dveh letih v puščavi. Kakšna škoda, da ni bil ostal tam doli! A no, je pač pričakoval boljšega, ko se je vračal. Zdaj pa!... Eh, da, zdaj je bil res v pravi kasti! Z lahnim mlaskanjem je obračal jezik v ustih, kakor bi hotel ugotoviti, kako suho mu je nebo.

Množica je medlo in počasi drsela mimo njega, ta pa je ven in ven mislil: «Svojat zoprna! Vsak teh bebcev ima kaj cvenka v telovniku.» Z ramenom se je zaletaval v ljudi in požvižgaval vesele napeve. Nekaj gospodov, ki jih je bil sunil, se je godrnjaje obračalo za njim; ženske so pripominjale: «To ti je žival!»

Prišel je mimo Vaudevilla in obstal nasproti Amerikanske kavarne, vprašujoč se, ali bi ne stopil noter in si naročil čašo piva, tolikanj ga je naučila žeja. Preden se je odločil, je pogledal na razsvetljeno uro sredi ceste, koliko je. Bilo je četrt na deset. Poznal se je: brž ko bi stala polna čaša piva pred njim, bi jo na dušek spraznil. Kaj bi naj delal potem do enajste ure?

(Nadaljevanje sledi)